

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

CHRISTIAN X OG KOLDING

af Søren Rasmussen

Titel: "Christian X og Kolding"

Forfatter: Søren Rasmussen

Sat med: Verdana

ISBN: 978-87-94314-07-7

Trykt i Danmark ved: www.lasertryk.dk

Udgivelsesår: 2023

Forside foto: H.M. Kong Christian X, på Kolding Havn ved Kongebesøget, den 22. juni 1933. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

CHRISTIAN X OG KOLDING

**KOLDING
2023**

FORORD

Min interesse for Christian X, hænger uløseligt sammen med min interesse for genforeningen i 1920 og befrielsen i 1945. Christian X var Danmarks konge, under begge disse store og vigtige begivenheder i vores historie. Majestæten formåede, at være et særdeles stærkt og samlende nationalt symbol i begge glædelige situationer, nøjagtigt, som han havde været i den mørke, utrygge og knugende tid, der gik forud for dem.

Der er ikke den mindste tvivl om, at for Christian X var det også begivenheder, som optog ham og bevægede ham dybt. Det var på alle måder en fascinerende og meget interessant tid, har var regent i. En tid og begivenheder, der stadig er afgørende for os og vort land i dag.

Som lokalhistorisk interesseret, vil jeg gerne formidle fortællingen om Christian X og forbindelsen til og med Kolding.

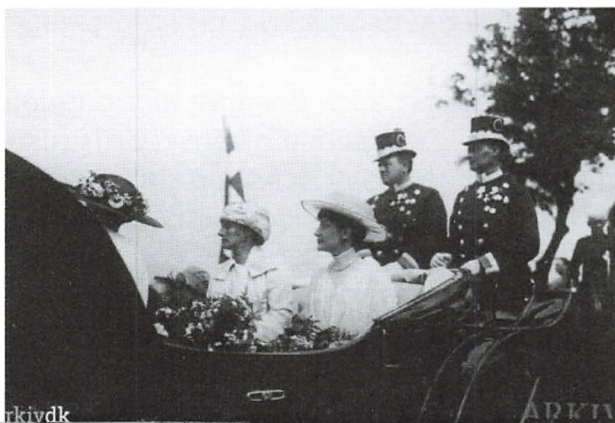
Historien om Christian Xs besøg i Kolding, er også et fantastisk tidsbillede, der giver os indsigt i en del af byens liv og nogle af de mennesker, som har været med til, at forme vores by og lokalhistorie. Avisreferaterne, som må bringes i sin helhed, fordi de er over 100 år og dermed uden "copyright", er en guldmine af oplysninger. Muntert og livagtigt fortæller de om, hvordan Kolding blev sat på den anden ende, når Majestæten dukkede op. For i modsætning til i dag, så dukkede Kongen og hans familie, med den største selvfølge, uanmeldt op – og alligevel fik de den oplevelse, de gerne ville og byen fik sig præsenteret og blev repræsenteret på fineste vis, på trods af den ikke havde forberedt sig.

Genforeningsdagene i 1920 og de efterfølgende besøg, var planlagt, men de første besøg var en stor, men kærdkommen, overraskelse.

Jeg har som viceborgmester, oplevet planlægning, på nærmeste hold, flere gange. Ved genforeningsjubilæet, som på grund af Covid-19, blev udsat til 13. juni 2021, var alt planlagt, og der var tænkt over den mindste detalje. F.eks. var den karet som

kongefamilien kørte i, gennem æresporten ved Frederikhøj og over den tidligere grænse, den samme som bl.a. Dronning Alexandrine sad i, på samme tur, i 1920, mens Christian X red på den hvide hest. Dannebrog ved Kongestenen havde også vejret ved genforeningen i 1920 og "blomsterpigen" i 2021, var datter af pigen, som Christian X, i 1920, løftede op på sin hest. Det kræver selvsagt planlægning, men det giver også en helt særlig oplevelse.

Billede: Hestevognen med bl.a. Dronning Alexandrine, ved 1864-1920 grænsen, ved genforeningen, den 10. juli 1920.

Billede: Samme vogn med HM Dronning Margrethe, HKH Kronprins Frederik og HKH Prins Christian ved 100års genforeningsjubilæet, den 13. juni 2021. Her fotograferet, netop som vognen passerer den tidligere grænse, der er markeret med et bronzebånd.

Billede: Viceborgmester Søren Rasmussen, HKH Kronprins Frederik og HKH Prins Christian foran vognen ved genforeningsjubilæet, den 13. juni 2021.

Som kongetro, er det selvfølgelig en stor oplevelse, at møde de kongelige. Men der er også det forhold, at man som medlem af Byrådet repræsenterer hele Kommunen, hele byen og alle borgere og derfor føler et stort ansvar for, at det hele præsenteres bedst muligt, overfor de kongelige gæster – og de mange der følger med i begivenheden. Derfor kan jeg også godt sætte mig ind i, hvordan det har givet sved på panden, hos rigtig mange, når kongeskibet Dannebrog dukkede op på Kolding fjord, ud for Julemærke-sanatoriet, og man så kort tid efter skulle tage imod, de kongelige.

HM Kong Christian X besøgte aldrig Kolding, uden også at besøge Koldinghus. Den gamle grænseborgs historie og de lokale ildsjæle der arbejdede for, at passe på slottet og formidle dets historie, talte til hans hjerte. I det perspektiv, er der også noget særligt ved, at Koldinghus i dag, på foranledning af hans barnebarn, HM Dronning Margrethe, er en del af Kongernes Samling og har stor fordel og glæde af Majestætens bevågenhed og interesse.

Billede: Koldings og Koldinghus 750 års jubilæum, en stor begivenhed i byens historie, hvor alle de tre kongelige søstre besøgte byen og Koldinghus. På billedet: Dronning Anne Marie, HM Dronning Margrethe

og HKH Prinsesse Benedikte, bag dem viceborgmester Søren Rasmussen, Statsminister Lars Løkke Rasmussen, minister Eva Kjer Hansen og HE Grev Ingolf.

Jeg ønsker god fornøjelse med dette lille tilbageblik på begivenheder i Kolding bys historie, hvor H.M. Kong Christian X besøgte byen.

Kolding, 2023
Søren Rasmussen

22. JULI 1895

Prins Christians første besøg i Kolding, var den 22. juli 1895. Han var da næsten 25 år. Han ankom med tog fra Jelling.

Kolding Folkeblad kunne berette følgende:

”Prinsebesøg i Kolding.

Som Folkebladet i Gaar berettede sine Læsere, og var ene om at berette, forestod der Byen et Besøg af Prins Christian. Hen paa Eftermiddagen meldtes det, at Ankomsten vilde finde Sted med Toget 6.45 om Aftenen.

Flag kom i en Fart op i Gaderne og nogle hundrede Mennesker samledes ved Togtiden foran Banegaarden. Som Modtagere paa Perronen var kun Borgmester Schjørring, der i Overensstemmelse med Besøgets Karakter var civil. En Kjøbmandsvogn her fra Byen, hvis Kusk, naar Slaget riglig vender Vranken udad, tager sig bagfra ud som en af de kongelige røde Kuske, var stillet til Disposition.

Prinsen, der ledsages af sin Adjudant, Kaptejn Jakobsen, indbød Borgmesteren til at kjøre med, og Turen gik nu ad Jernbanegade og over Torvet til Slottet. Her viste Borgmesteren ham omkring i hele Slottet, ogsaa nede i den svenske Kjælder var man.

Derefter besøgte Museet i Slotsruinen, hvor af Bestyrelsen Fabrikant Vehrent, Kjøbmand Brandorff og Tandlæge Friis var til Stede, og foreviste hver sin Afdeling. Museet blev meget grundig gennemgaaet af Prinsen. Saa steg Prinsen og Borgmesteren atter til Vognen, og kjørte ad Østergade osv., medens Damer fra Vinduerne kastede Blomster, til Stejlebjærg. Man spadserede rundt her og saa Udsigten oppe fra Grotten. En hel Del Mennesker var komne derop, og det yngste og alleryngste Kolding var meget paatrængende; Borgmesteren undskyldte dem for Prinsen med, at det var saa mange Aar siden, en kongelig Person havde besøgt Byen. Vognen var imidlertid kjørt om ad Sønderlandevej (i dag Haderslevvej, forf.) og man gik ud fra Anlæget til denne Side og kjørte til Kammerherre Späth. Her spiste Prinsen, Borgmesteren og Adjudanten til Aften, og Kl. 10½ tog han ind til Hotellet, hvor man stadig havde staaet parat siden Togets Ankomst, og gik i Seng.

Billede: Udsigt fra Stejlbjerganlægget omkring år 1900. Kilde. Kolding Stadsarkiv.

Til Kl. 4½ om Morgenen bestiltes en Vogn. Ved denne Tid kjørte Prinsen til Skamlingsbanken, ledsaget as Kancelliraad Nyholm som den lokale Øvrighed, da Herredsfogden er bortrejst. Efter at have opholdt sig en halv Times Tid paa Skamling kjørtes tilbage. Paa Hjemturen ønskede Prinsen at se en af de store Bondergaarde, og man kjørte saa ind til Kalle Uldahl i Binderup, hvor man opholdt sig

et Kvarters Tid og saa Staldene m.v. Saa gik Turen gennem Kolding ud til Marielund; først kjørte Vognen hen foran Tandlæge Friis' "Bakkely", der som bekendt væsentlig er opført af Materialer fra en meget gammel Gaard og som Prinsen fotograferede.

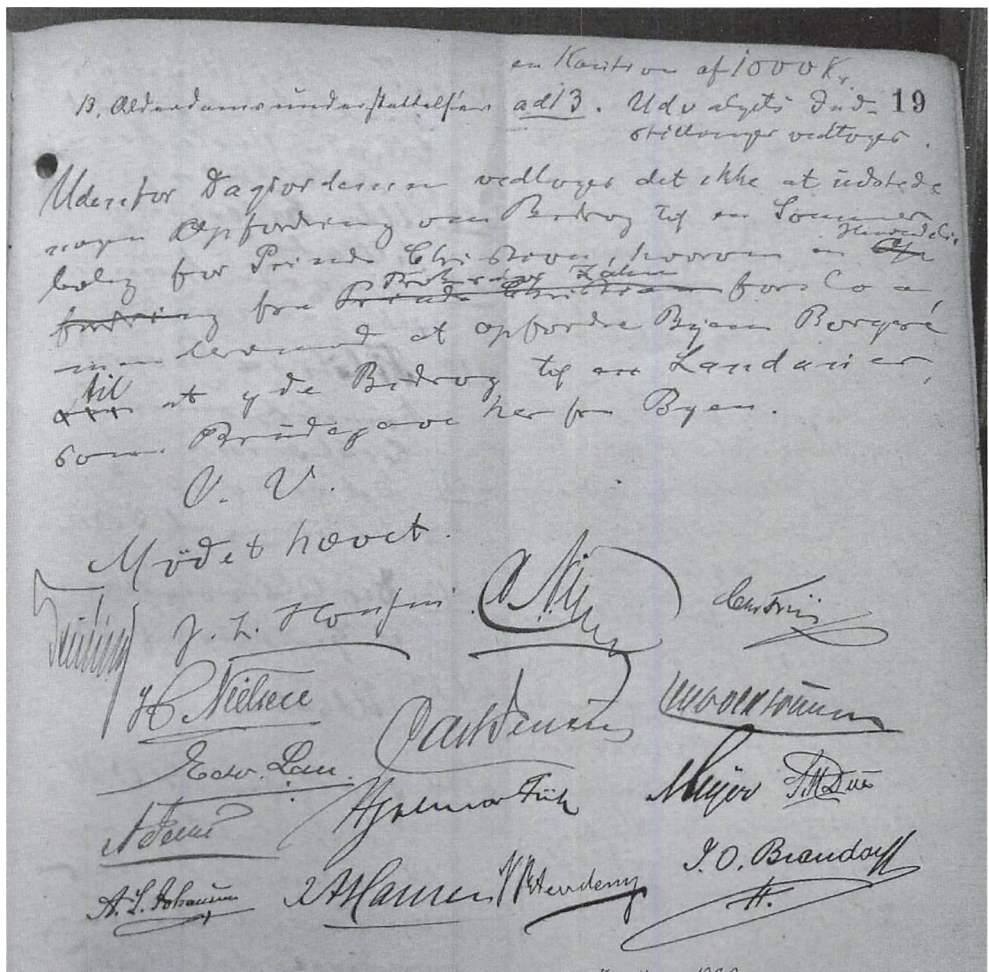
Billede: Postkort med Tandlæge A.M.G. Friis bolig på det der nu er Fynsvej 101. Det er et gammelt bindingsværkshus fra Vejstrup, som Friis lod nedrive og genopbygge i en noget forandret skikkelse. Huset ligger stadig på adressen i 2023.

Sammen med Nyholm gik han saa Marielund rundt; Hjemkjørslen lagdes ad Vejen bag Søen, som bekjendt et af Koldings smukkeste Udsigtspunkter. Herfra tog Prinsen flere Fotografier af Udsigten over til Slottet. Kjørslen fortsattes derefter gennem Laasbygade til Havnen, hvor man ankom nogle Minutter før "Horsens" afgangstid kl. 8.45. Foran Landgangsbroen havde Havnefogden ladet rejse to Flagstænger med danske og talrige fremmede Flag, og godt et hundrede Mennesker var til stede. Borgmester Schjørring udbragte et Leve Prins Christian, det istemtes af Forsamlingen, og medens Prinsen heldigt greb nogle tilkastede Rosenbuketter, stod Dampskibet fra Bulværket. Fra "Kolding", der laa fyldt med Passagerer paa Lystrejse, istemte Brødrene Skovs Musik: "Der er et yndigt land"."

BRYLLUPET I 1898

Den daværende prins Christian, senere Kong Christian X, og prinsesse Alexandrine, blev gift den 26. april 1898.

Den officielle gave fra Kolding by var en særdeles smuk hestevogn – en såkaldt landauer. Parret satte stor pris på vognen og benyttede den ofte. Særligt under deres sommerophold på Marselisborg Slot, ved Aarhus.

Billede: Beslutningsprotokollen fra Kolding Byråds møde den 6. januar 1898.

På Kolding Byråds møde den 6. januar 1898 vedtoges det udenfor dagsordenen, at Byrådet ikke ville opfordre til, at støtte indsamlingen til en sommerbolig for Prins Christian (Marselisborg Slot). I stedet vil Byrådet opfordre byens borgere til, at yde bidrag til en landauer, som bryllupsgave her fra byen.

Protokollen er underskrevet af Byrådsmedlemmerne: Borgmester Caspar Peter Charles Schjørring, sagfører J. L. Hansen, købmand og Justitsråd C. Nielsen, vinhandler Chr. Friis, murermester Hans Nielsen, sagfører Edv. Lau, maler Carl Jensen, redaktør Enevold Sørensen, købmand A. Jensen, læge Hjalmer Fich, toldkontrollør B. Meyer, lærer S. M. Due, fabrikant A. L. Johansen, murermester J. A. Hansen, købmand N. P. Stenderup og købmand I. O. Brandorff.

Billede: Caspar Peter Charles Schjørring. Borgmester, Ridder af Dannebrog.

Født 1. januar 1831 i Vandborg Præstegaard. Død 2. april 1913 i Kolding. I 1857 gift med Elvira, født Teilmann. Student 1848, cand.jur. 1854. Byfoged i Skælskør 1869. Byfoged samt By- og Raadstueskriver i Kolding, 1877-1909. Folketingsmand 1866-1876. Formand for Skytteforeningen i Kolding 1879-1883. Medstifter og Formand for Museet på Koldinghus. Bestyrelsesmedlem i Spare- og Laanekassen for Kolding og Omegn, 1882-1901. Kilde: Kolding Stadsarkiv. Fotograf: A. Hoffgaard.

Kolding

9

Omegn.

Kolding, den 7. Januar.

Bryllupsgave til Prins Christian.

I Byrådets Møde i Aftes forelaa en fra forrige Møde udsat Sag, hvori Hovedkomiteens Medlem for Kolding, Prokurator Zahn, opfordrede Byrådet til at være Indsamlingskomite til Bidrag til Prins Christians jyske Slot. Dette blev afflaet, medens Byrådet derimod vedtog at opfordre Byens Borgere til at yde Bidrag til en særlig Brudegave fra Kolding By. Denne Brudegave skulde være Smed Georg Møllers bekjendte, elegante Vogn fra Udstillingen, en Vogn der paa Udstillingen tilkjendtes den største Ros af alle kompetente Dommere. Byrådet gik ud fra, at det vilde tiltale Byens Borgere langt mere, at man i Stedet for at give et Bidrag, der jo altid overfor Hovedsummen vilde blive forsvindende, til Slottet, der antagelig bliver ved Aarhus, gav en egen Gave, og at denne blev et Arbejde udført i Kolding og udelukkende af Kolding Haandværkere. Vognen er smuk og er dygtig gjort, saa den kan præsenteres med Ære over alt, og naar der bliver anvendt et ligesaa godt første Klassees Maler- og Sabelmagerarbejde paa den, kan den have sig som et smukt Kolding-Arbejde.

Naturligvis vil enhver, der hellere ønsker at give til Slottet, kunne faa Lejlighed dertil, da her jo findes et Medlem af Hovedkomiteen og en Komite vel vil blive dannet ad anden Vej, men vi for vor Del anbefale, at man bringer sit Bidrag til den særlige Brudegave fra Kolding, den smukke Landauer smedet og gjort i Kolding.

Billede: Kolding Folkeblads omtale fra den 7. januar 1898:

"Bryllupsgaven til Prins Christian.

I Byrådets møde i aftes forelå en fra forrige møde udsat sag, hvori hovedkomiteens medlem for Kolding, Prokurator Zahn, opfordrede Byrådet til at være indsamlingskomite til bidrag til Prins Christians jyske slot. Dette blev afslået, mens Byrådet fra derimod vedtog at opfordre til en færdig brudegave fra Kolding by. Denne brudegave skulle være smed Georg Møllers bekendte, elegante vogn fra udstillingen, en vogn der udstillingen tilkendtes den største ros af alle kompetente dommere. Byrådet gik ud fra, at det ville tiltale byens borgere langt mere, at man i stedet for at give et bidrag, der jo altid overfor hovedsummen ville blive forsvindende, til slottet, der antageligt bliver ved Aarhus, gav en gave, og at denne blev et arbejde udført i Kolding og udelukkende af Kolding håndværkere. Vognen er smuk og er dygtigt gjort, så den kan præsenteres med ære

over alt, og når der bliver anvendt et ligeså godt første classes maler- og sadelmagerarbejde på den, kan den havde sig som et smukt Kolding-arbejde.

Naturligvis vil enhver, der heller ønsker at give til slottet, kunne få lejlighed dertil, da er jo findes et medlem af hovedkomiteen og en komite vel vil blive dannet ad anden vej, men vi for vor del anbefale, at man bringer sit bidrag til den særlige brudegave fra Kolding, den smukke landauer smedet og gjort i Kolding.

Der er ikke bevaret regnskab for indsamlingen, men af Roskilde Avis, den 14. januar 1898, kan man læse at den kostede 3.000 kr. En faglært havde i 1898 en timeløn på omkring 44 øre og en ufaglært omkring 34 øre. 3.000 kr. var mange penge.

Den Karet, som Kolding By vil forære Prins Christian til hans Bryllup, er forfærdiget af Karetmager Lufcke og har faaet Sølvmedaille ved den nylig i Kolding afholdte Udstilling. Det er en flot Landauer, hvis Pris er opført til 3000 Kr.

Billede: Udsnit af Roskilde Avis, den 14. januar 1898.

Vognen blev udstillet fra 12.-14. juni 1898, så byens borgere kunne se den.

Billede: Annonce fra Kolding Folkeblad, den 11. juni 1898.

Udstilling af Gaven

til

Hs. kgl. H. Prins Christian.

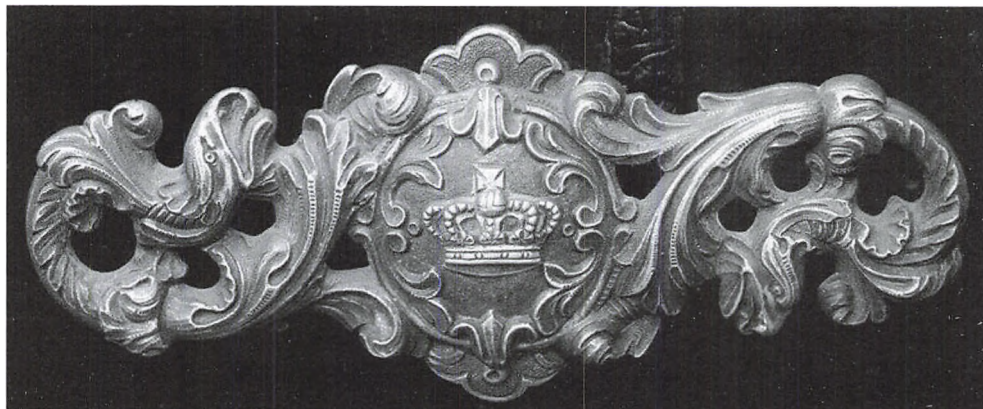
Vognen er udstillet i Kommunens Gymnastikhus for Bidragyderne og andre, der ønske at bese samme, følgende Dage:
Søndag d. 12. Juni fra Kl. 11 Fm. til 2 Em.
Mandag - 13. " " " 2 Em. - 4 ---
Tirsdag - 14. " " " 2 --- - 6 -

Er der endnu nogle, der ønske at yde Bidrag hertil, kan Beløbet indbetales til Hr. Smedemester Georg Møller, iudtil sidste Udstillingsdag.

3122

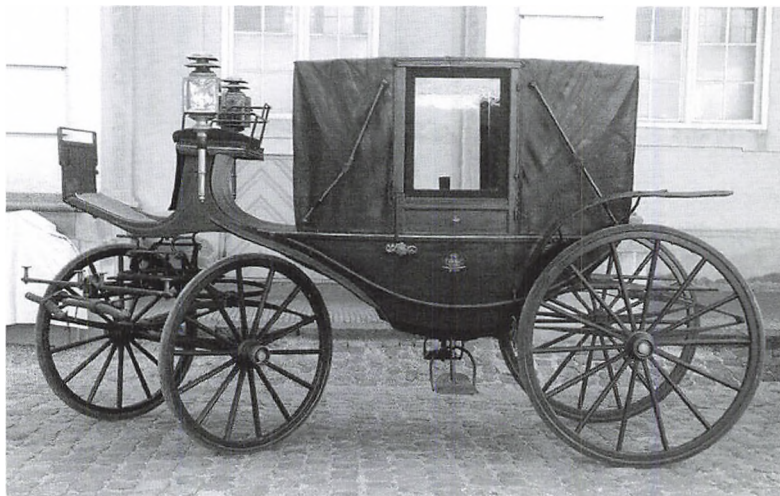
Udvalget.

Landaueren skulle – naturligvis - være fremstillet lokalt og blev var et samarbejde mellem smedemester Georg Møller i Kolding og karetmager Johan Gottlob Tusche, der havde værksted i Gråbrødregade i Kolding.

Billede: Det smukt udførte dørhåndtag i sølv, på landaueren fra Kolding, udført hos smedemester Georg Møller.

Landaueren var af typen beteau, hvilket vil sige bådformet. Affjedringen var i form af horisontale trykfjedre. Vognen var sortlakeret og med sort læderkaleche. Der var forsølvede og rigt dekorerede dørhåndtag, forsynet med krone. Rigsvåbnet med skjoldholdere med dobbelt krone var påmalet dørene. Indtræk er af blåt stof. Vognen var forsynet med firkantede lygter og hjulenes navkapsler var mærket med "Georg Møller, Kolding".

Billede: Den smukke vogn fra Kolding.

Billede: Smedemester Georg Møller, Kolding.

Smedemester Georg Møller var aktiv i både Ålestangernes sangforening og Kolding Borgerlige skydeselskab.

*Billede: Fra Ålestangernes sangforening i 1901. Forreste række: Broderihandler Chr. Lohmann, Grosserer Conrad Andersen, **Smedemester Georg Møller**, Grosserer Jacob Røder og Murermester I.A. Hansen. 2. række: Fabrikant H. P. Lumbye, Bogtrykker H. Sjødt,*

Sadelmagermester W. Wissing, Fabrikant J. Volkert, Bankdirektør H. Laursen, Sparekassebogholder Harboe, Tømrermester Niels Knudsen og Tømrermester H. L. Hansen senior. 3. række: Fabrikant N. Clausen, Bankdirektør K. Høwingshoff-Petersen, Købmand Chr. Jensen, Skomagermester, den elektroniske skomager Carl Nielsen, Købmand Peter Hansen og Isenkræmmer A. L. Møller.

Billede: Kolding Borgerlige skydeselskab. 2. pinsedag 1896. 1. Frederik Jensen, politibetjent. 2. N. C. Madsen, fanebærer, læder-bruger. 3. O. J. Brandorff, Kransbjerggaard. 4. Frederik Jensen, købmand. 5. J. O. Brandorff, tidligere kæmner. 6. Frede Hansen, øltapper. 7. A. D. Burchardt, fabrikant, maler. **8. Georg Møller, smedemester.** 9. Cornelius Traberg, guldsmed. 10. Gyde Jørgensen, snedker. 11. Peter Knudsen, murermester. 12. L. Jørgensen, drejermester. 13. Niels Knudsen, tømrmester. 14. N. J. Schmidt, møller (Boghvedemøllen). 15. A. Hoffgaard, fotograf. 16. ?. 17. Christian Schmidt, købmand. 18. J. C. Jordahn, havnefoged. 19. J. C. Christensen, skibsbygger. 20. Vilhelm Utzen, farver. 21. Carl Møller, tømrmester. 22. Albinus Hansen, skræddermester. 23. Johan Volkert, fabrikant. 24. J. A. Hansen, murermester. 25. J. Th. Lund, forretningsfører Ægpreservering. 26. Frederik Jensen, vært på "Alhambra". 27. Ditlev Volkert, fabrikant. 28. C. Olsen, gartner. 29. Simon Bach, blikkenslager. 30. F. Utzen, farver. 31. P. Brandorff, købmand. Fotograf: Ludvig Thomsen, 26. maj 1896. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Mens smedearbejdet blev udført af Georg Møllers smedje, så udførtes selve landaueren hos karetmager Johan Gottlob Tusche.

Karetmager Johan Gottlob Tusch, var født i Preussen-Schlesien i 1833. Han indvandrede til Danmark i 1861, og fik dansk indfødsret 8. januar 1887.

Han døde i 1916, 83 år gammel og boede da på Fynsvej i Kolding.

Billede: Johan
Gottlob Tusche,
1900. Fotograf:
A. Hoffgaard.

Af omtale fra Aarhus Amtstidende den 18. juni 1898 kan man læse, at bryllupsgaven fra Kolding by blev overbragt, mandag den 20. juni af en deputation bestående af borgmester Schjørring og byrådsmedlemmerne Folketingsmand Enevold Sørensen og fabrikant J. A. Hansen. Der menes formentligt muremester J. A. Hansen.

**Bryllupsgave til Prins Christ-
ian. Bryllupsgaven til Prins Christian
fra Kolding, en Kærlig, forfærdiget af Kol-
ding Bønderne, overbringes ved Sten-
bag ved en Deputation, hvortil Deputatet
har valgt Borgmester Schjørring samt
Byrådsmedlemmerne, Folketingsmand Ene-
vold Sørensen og Fabrikant J. A.
Hansen.**

Billede: Udsnit af Aarhus
Amtsavis, den 18. juni
1898.

Bryllupsgaven fra Kolding, Karethen, blev overbragt i Gaar Eftermiddag Kl. 2. Til den nævnte Tid kom Deputationen til Sorgenfri og blev i Havesalen modtagen af Prins Christian og Prinsesse Alexandrine. Borgmester Schjørring holdt en lille Tale og fremhævede, at blandt de mange Ønsksninger og Gaver, der var modtagne i Anledning af Brylluppet, havde Kolding ønsket at deltage med et Arbejde udført af Haandværkere i Kolding. Prinsen talte med en Udtalelse om, at han al Tid havde følt Interesse for Kolding, og særlig efter at han forrige Aar havde haft Lejlighed til at aflægge et kort Besøg i Byen. Han bad overbragt Kolding By og enhver af dens Borgere sin og Hustrus forblindeligste Tak for den smukke Hilsen og Gave.

Snart efter foreslog Prinsen, at man alle gik ned for at se paa Vognen. Ved denne stod Smedemester Georg Møller, som nu gennemgik Vognen helt igennem og fremdrog dens gode Egenskaber. Jærnarbejdet blev underkastet et nøje Eftersyn, Hjeldrene prøvede, Prinsessen var særlig glad ved Lygterne, og Prinsparret var lutter Emil ved Møllers gemyttelige Bemærkninger. Til sidst maatte Prinsen paa Anmodning ind og sætte sig i Karethen, for at det kunde ses, om den var høj nok, og hvordan Sædet var, og ogsaa denne Prøve faldt godt ud.

Man gik saa tilbage til Slottet, hvor der i Billardsalen var anrettet en lille Frokost, til hvilken foruden Deputationen ogsaa Georg Møller var indbudt.

Vagefter fik man Lejlighed til at se de øvrige Vogne, og det er uomtvisteligt, at „Koldingvognen“ — som det blev henstillet, at den fremtidig skulde hedde — i alle Henseender staar langt over disse. Det er den første Vogn, der nogensinde er leveret fra en Provinsby til Hofholdningerne, men den stiller langt de lysbenhavne.

Billede: Kolding Folkeblad, den 21. juni 1898.

“Bryllupsgaven fra Kolding. Kareten blev overbragt i går eftermiddag kl. 2. Til den nævnte tid kom deputationen til Sorgenfri og blev i havesalen modtaget af Prins Christian og Prinsesse Alexandrine. Borgmester Schjørring holdt en lille tale og fremhævede, at blandt de mange lykønskninger og gaver, der var modtaget i anledning af brylluppet, havde Kolding ønsket at deltage med et arbejde udført af håndværkere i Kolding. Prinsen takkede med en udtalelse om, at han altid havde følt interesse for Kolding og særligt efter at han forrige år havde haft lejlighed til at aflægge et kort besøg i byen. Han bad overbragt Kolding by og enhver af dens borgere sin og hustruens forblindeligste tak for den smukke hilsen og gave.

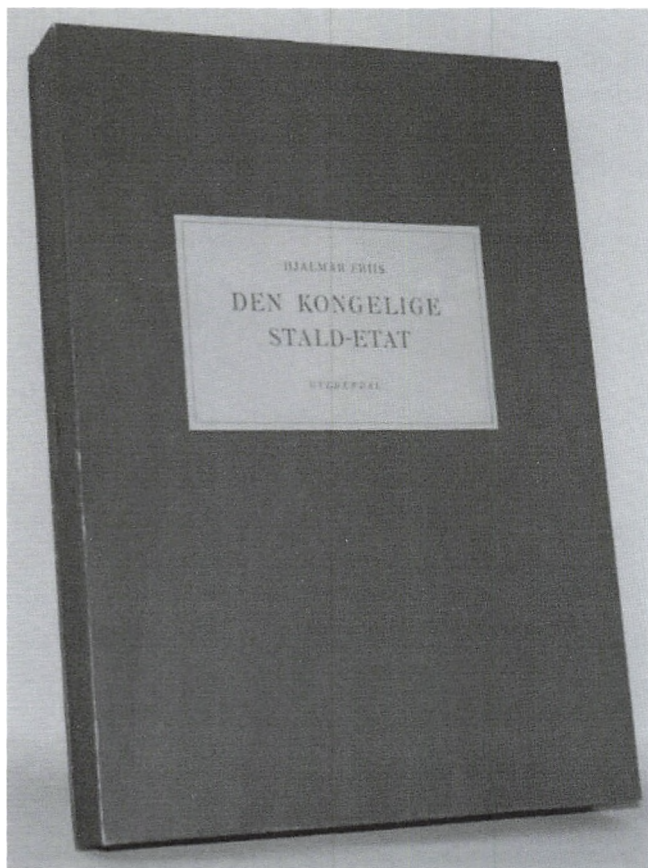
Snart efter foreslog Prinsen, at man alle gik ned for at se på vognen. Ved denne stod smedemester Georg Møller, som nu gennemgik vognen helt igennem og fremdrog dens gode egenskaber. Jærnarbejdet blev underkastet et nøje

eftersyn, fjedrene prøvet, og prinseparret var lutter smil ved Møllers gemytlige bemærkninger. Til sidst måtte Prinsen på anmodning ind og sætte sig i kareten, for at det kunne ses om den var høj nok og hvordan sædet var, og også denne prøve faldt godt ud.

Man gik tilbage til slottet, hvor der i billardsalen var anrettet en lille frokost, til hvilken også Georg Møller var indbudt.

Bagefter fik man lejlighed til at se de øvrige vogne, og det er uomtvisteligt at "Koldingvognen" – som det blev fremstillet, at den fremtidig skulle hedde – i alle retninger står langt over disse. Det er den første vogn, der nogensinde er leveret fra en provinsby til hofholdningerne, men den stikker langt de Københavnske."

Landaueren fra Kolding er omtalt i Hjalmar Friis "Den Kgl. Stald-Etat". Udgiven på Gyldendal, København 1947: "En Landauer er Bryllupsgave fra Kolding 1898 til Kong Christian X og Dronning Alexandrine".

Billede: Hjalmar Friis bog: "Den Kongelige. Stald-Etat". Bogen er i Genforenings- og Grænsemuseets bibliotek.

Billede: Deres Majestæter Kong Christian X og Dronning Alexandrine i den meget smukke bryllupslandauer fra Kolding. Øverst ved Aarhus Domkirke og nederst på Aarhus Havn. Begge fra den 3. juli 1924. Foto: Gert Foto, Århus. Aarhus Kommunes Biblioteker, Lokalhistorisk Samling.

*Blaat Klæde . Landauer
Vaaben m. Skjoldholdere. Gummiringe
Bryllupsgave fra Kolding 1898.
H.M. Kongens private Ejend. Tilgaaet 1912*

**Billede: Heste og Inventar ved Hans Majestæt Kong Christian X'des Stald-
Etat 1947: Blaat klæde. Landauer. Vaaben m Skjoldholdere. Gummiringe.
Bryllupsgave fra Kolding 1898. H.M. Kongens private Ejendom. Tilgaaet
1912.**

Landaueren var Kongehusets ejendom indtil den 24. november 2007, hvor den blev solgt på auktion. Landaueren indbragte 170.000 kr. og blev solgt til Rosendal Gods.

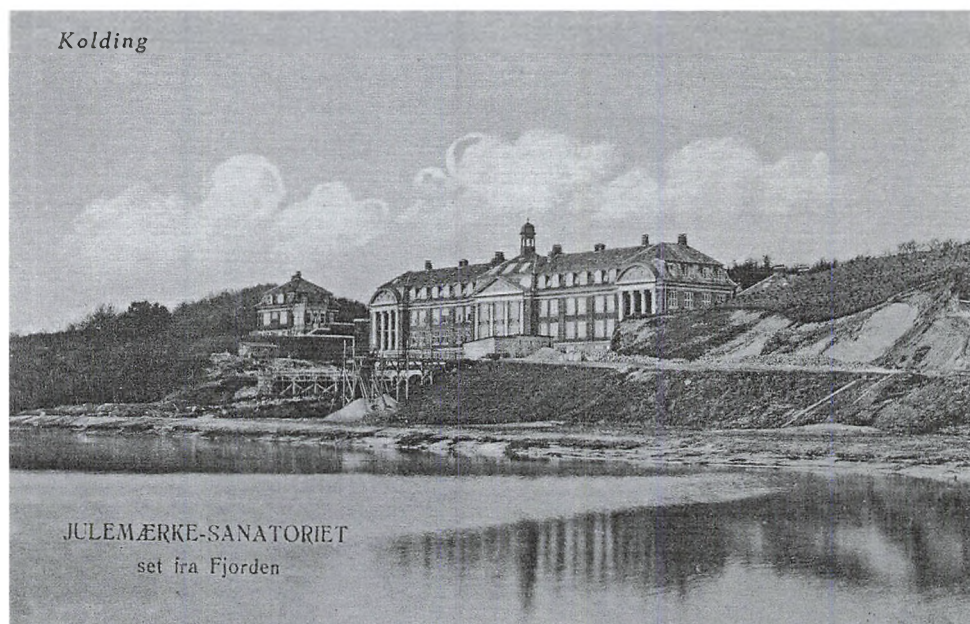
Billede: Et kig ind i landaueren fra Kolding. Fotograf: Foto: Jørgen Konge.

BESØG 20. AUGUST 1912

Den 14. maj 1912 blev Kronprins Christian til H.M. Kong Christian X. Sammen med Dronning Alexandrine og sønnerne prins Frederik og prins Knud besøgte han Kolding, den 20. august samme år.

Den 20. august skrev Kolding Folkeblad:

"I Morges ved 8-Tiden opdagede man fjærnt ude i Fjordmundingen fra Julemærkesanatoriet Kongeskibet "Dannebrog" stævne indad. For hvert Minut steg Spændingen paa Sanatoriet. Vilde Kongen gaa i Land her. Men man skuffedes. "Dannebrog fortsatte Sejlladsen ind ad Fjorden. Der telefoneredes til Byen, og snart viste det sig, Rygtet talte sandt. "Dannebrogs hvid-gule Skorstene og Hjulasser blev synlige i Morgendisens.

Billede: Postkort med Julemærkesanatoriet set fra Kolding Fjord.

Flagene hejstes på Havnepladsen og foran Toldkontoret. Og Præcis Kl. 9 lagde "Dannebrog" til ved Havnebolværkets nordre Side udfor Sydjysk Korn- og Foderstof kompagnis Pakhuse. Fra Mastetoppen

vajede den ny Kongestander, og paa Kommandobroen stod Kong Christian den Tiende i blaat Yachtklubdress med den hvide "sejlsportskasket i Haanden. Ved hans Side stod Dronningen sortklædt og de to Prinser i Matrosdragt.

Paa Havnemolen er der kun forsamlet ganske faa Mennesker. Rundt om paa "Dannebrog" gøres der klar til landgang, de rødklædte Lakajer vimser rundt, Matroser med Kong Frederik den Ottendes Erindringsmedalje paa de blaa Bluser Trosser fast. Den første, der gaar i Laud, er Hofchefen, Kammerherre Rothe, som forgæves spejder efter en Bil. Han gaar igen om Bord, og saa Minutter senere gaar Kongefamilien i Land, ærbødigt hilst af de forsamlede Borgere. Kongen ryger sin Morgencigaret og nikker smilende til alle Sider. Saa begiver man sig til Fods op mod Byen. Arbejderne ved Havnens Lossekraner blotter hastigt Hovederne, foran Kreaturstaldene staar alle Handelsmændene med Gæstgiver Rosenberg i Spidsen og bukker dybt. Inde i Havnegade har Folk travlt med Flagene. Omtrent udfor "Dansk Frøhandel" kommer en Bil, som Adjudanten standser. Kronprins Frederik kaster sin Kodak derind. Der følger en kort Konference, hvorefter man begiver sig videre til Fods op ad Østerklostergade, Dronningen med sit Fotografiapparat i Haanden.

Gennem Staldgaarden, hvor Gødningsdynger besværliggør Passagen og hvidjakkede "Jenser" farer komplet forvirrede omkring, medens Flaget hejses for sent og Adjudanten til en Underofficer melder Inspektion af Depotet senere, naar de kongelige og deres Følge til Slotsruinen.

Ved Indgangen til Slotshaven smækker Hr. Fedde Laagerne paa vid Gab og lukker dem igen kort efter for de saa tilstrømmende, medens Kammerherre Rothe stiller en Mand paa Post. Kun Følget og et Par Presserepræsentanter faar Adgang.

Imens alt dette er foregaaet, har Rygtet antaget fast Form i Byen. Flagene er overalt kommet til Vejrs, og Kl. 9,20 kommer Borgmester Baller i stram Galla farende ind gennem Slotsporten og naar Kongefamilien lige udenfor Indgangen til Slottet. Hr. Baller tørrer sig efter den første Hilsen hastigt over Panden. Æren er reddet.

Billeder: Postkort fra da der var Remontedepot i Staldgården. Remontedepot er et depot hvor de til hæren indkøbte unge heste anbringes, indtil de fordeles til afdelingerne.

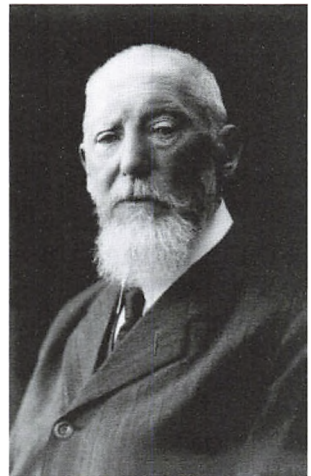

Billede: Viggo Baller, kongelig udnævnt byfoged, by- og rådstueskriver og borgmester i Kolding fra 1909 til 1914.

Slottet beses.

"Hvem kan vise om" spørger Kammerherre Rothe, "kan De?" spørger han sig Fedde, der begynder at pege. Saa kommer Borgmesteren til. "Christian den Fjerde har bygget meget af det", forklarer han Majestæten. Heldigvis dukker Tandlæge Friis op og paatager sig den kyndige Vejledning.

Billede: Tandlæge Andreas Martin Gregers Friis (1847-1924).

Billede: Fedde var opsynsmand ved Koldinghus, med fribolig i et lille hus på slotsbanken.

Man begynder med at se Nyarbejderne i Riddersalsfløjen, gaar derfra ned til de gamle Bagerovne, hvor Borgmester Schjørring naar dem og hilser. Lidt senere kommer Ritmester Aalborg ilende over Slotspladsen i flunkende Dragongalla. Efter at være

præsenteret, forsvinder han igen. "Og hejs så Flaget," hvisker Hofchefen til ham.

Billede: Postkort fra 1912 med Kong Christian X, Dronning Alexandrine og bl.a. prinserne Frederik og Knud på Koldinghus.

Efter Besøget i Riddersalsfløjen dukker Kongefamilien ned i svenskekælderen, ført af Frøkenene Fedde med blafrende Lys i to Sølvlysestager. Mens man er dernede, kommer Fru Borgmesterinde Baller. "Det kom jo saa overraskende," siger Fruen forpustet ved Præsentationen for Dronningen. Fra Svenskekælderen begiver man sig ind i Musæet, samtidig med at de øvrige Damer og Herre fra "Danneborg" kommer til Stede. En halv Time efter Eftersynets Begyndelse kommer Kæmner Brandorff. Og saa gaar man op i det lille Udsigtstaarn og betragter Omegnen. Medens de kongelige er heroppe, ankommer Herredsfogederne Boss og Rielsen med Fruer, Herredsfogderne i Galla, Fruerne i sort. Ligeledes kommer Nationalbankdirektør Beck med Frue. De venter nedenfor Taarnet. Da Kongefamilien kommer ned præsenteres og hilses der. Kongen trykker særlig hjærtelig den lige ankomne Klasselotterikollektør Warming i Haanden. Man er lige ved at glemme Præsentationen af Bankdirektøren.

Billede: Lotterikollektør E. Warming, her fotograferet efter en jagt. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Efter at være blevet fotograferet, tager Kongefamilien Afsked med Tandlæge Friis, som Kongen komplimenterer for, "hvor godt den historiske Samling er holdt". Lige da man skal til at forlade Slottet, kommer den gallaklædte Politimester Olsen med Frue, og efter en hurtig hilsen paa disse, forlader de kongelige Slottet. Udenfor Slotshaven har der imidlertid forsamlet sig en stor Menneskemængde, som da Kongen kommer til syne udbryder i begejstrede hurraraab.

Nede ved Laagen har den gamle Blomstersælgerske Grethe Hansen taget Plads med et Par Buketter, som hun under dybe Kniks overrækker Kongeparret. Hun belønnes af Kong Christian med en funklende ny Tikroneseddel.

Man inspicerer nu hurtigt Remontedepotet. Hestene er ude, og Staldene er snart gaaet igennem. Og saa begiver de kongelige sig ad Markdannesgade til Torvet, fulgt as et helt Folketog. De kongelige Herskaber passerede Hotel "Kolding" og kom udenom Grøntvognene hen til Raadhustrappen, hvor Politibetjent Reeh, i fineste Galla holdt Vejen rydelig.

Billede: Postkort med Hotel Kolding, fra 1913. Stenders Forlag.

Billede: Politiaffsistent A.L.E. Reeh, går på den brostensbelagte Låsbygade, ved maskinhandler Hans Sørensen ejendom.

Billede: Torvedag på Akseltorv set mod Adelgade, hvor man yderst til højre kan ane Hotel Kolding. Til venstre ses indgangen til Kolding Rådhus. Fra 1906. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Folkemængden raabte Hurra, og Kongen hilste. Ved Indgangen til Raadhuset overrakte Fru Borgmesterinde Baller Dronningen en Buket. Nu gik det op ad Trappen til Raadhussalen hvor de kongelige med stor Interesse besaa Otto Baches Slagmaleri og bagefter drøftede med Herredsfoged Nielsen Muligheden af en Udflugt til Skamling, helst pr. Automobil, hvorfra man formentlig fik mest at se.

Billede: Otto Baches fantastiske maleri af husarangrebet på de tyske skanser, den 23. april 1849, under Slaget ved Kolding.

Fra Raadhuset kørte Herskaberne i Automobil til Kirken, er toges flygtigt i Øjesyn. Ved sin Bortgang fra Kirken trykkede Kongen og Dronningen de tilstedeværende i Haanden og bad undskylde "den bevægende Morgen".

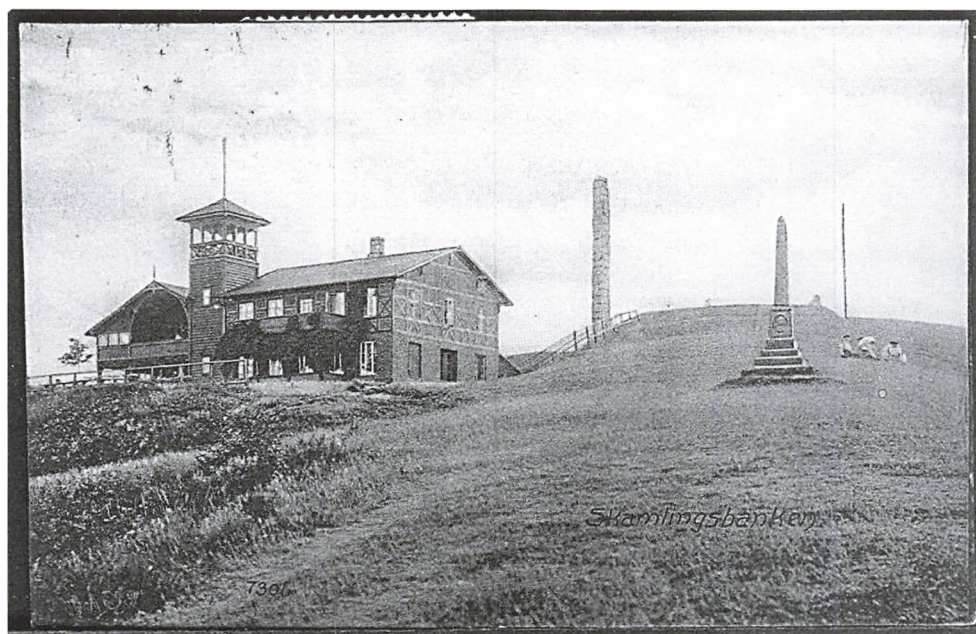
Billede: Postkort med Kolding Kirke. Stenders Forlag.

Folk var i Trav løbet fra Torvet ad Torvegade og Strædet til Kirkegaardspladsen, og da Majestæterne steg i Automobil, udbragtes der et kraftigt Leve for dem.

På Skamling. Kl. 11,20 ankom Kongefamilien til Skamlingsbanke. Værtens lille Datter overrakte Dronningen en Lyngbuket, og derpaa besaa Kongefamilien Støtten, Monumenterne og Talerstolen. Falle Uldahl, Binderup, gav Oplysninger om Bankens historie.

Fra Vejstrup og Binderup var enkelte af Beboerne kommet til Stede. Kongen hilste paa Landstingsmand Ravn og udtalte sin Begejstring over den minderige Bakkes Skønhed.

Efter at Dronningen og Prinserne havde plukket en Kurv Champignons, returneredes der til Kolding, Udkørslen fandt Sted over Vejstrup, Hjemkørslen over Sdr. Bjært.

Billede: Postkort fra Skamlingsbanken med restaurant, stenstøtte og mindesmærke. Fra 1909. P. Blichers Forlag.

Afskeden. Medens der ventes ved Havnen. Kl. 11½, skal Kongefamilien vende tilbage fra Skamling, og der har paa dette Tidspunkt samlet sig flere Tusinde Mennesker ved "Dannebrog's" Anlægsplads. Men Bilen lader vente paa sig. Indenfor Politiets Afspærring tager Ritmester Rømeling, Stationsforst. v. Spath og Postkontrollør Mezlass Opstilling sammen med de øvrige Embedsmænd, som var til Stede ved Besøget i Slotsruinen, alle med Damer. Desuden er der en Repræsentation fra Forsvarsbrødreforeningen, bestaaende af Portør Slange og Skomager Iversen. Garderforeningen er repræsenteret ved Fabrikant Winkler, Farver Boesen, Købmand Fischer-Nielsen og Malerm. Jensen. Længere tilbage samles Vaabenbrødrene.

Oppe paa Kommandobroen staar Udkigsmændene og retter sin Kikkert ind over Fjordens Nordside. Men det er alligevel Drengene i Foderstofkompagniets Pakhus' store Lager, som først opdager Vognmand Poulsens p. t. kongelige Bil, og udbryder i begejstret Barnejubel.

Da er Klokkeren 10 Min. over 12, og Bilen er ud for Brændkjærgaard.

Billede: Skomager Iversen, nr. 3 fra venstre, medlem af Vaabenbrødrene og bl.a. af Bramdrup Skovforening.

Billede: Farver, J. P. Boesen. Bl.a. medlem af Vaabenbrødrenes bestyrelse og Garderforeningen.

Billede: Fabrikant Søren Winkler, Winklers Fabrikker. Formand for Garderforeningen 1912-1922. Ridder af Dannebrog.

Billede: Malermester Carl Jensen. Her fotograferet som korporal nr. 530 i Livgardens Forstærkningsbataljons 2. kompagni 1892-94.

Billede: købmand Therchild Fischer-Nielsen. Borgmester 1925-1930.

Kl. 12¼ kommanderer Yachtkaptajnen "Ret". Mandskabet samler sig ved Landgangen. Fotografen Otto Hansen fingerere nervøst ved sine Plader.

Billede: Otto Hansen drev Atelier Central fra 1905-18. Her annonce fra Kolding Folkeblad, den 4. juli 1917.

Kongen kommer. To Minutter senere kører den kongelige Bil, hilst af bragende Hurraraab, frem foran Landgangen med Vaabenbrødrene i Spidsen. Kongen, der har faaet en gul og en rød Nellike i Knaphullet, springer smilende ud, ledsaget af Dronningen og Prinsesserne. Musiken intonerer "Kong Christian". Kongen og Forsamlingen blotter hovederne. Da Nationalsangen er spillet til Ende, forsøger Hospitalsforstander Jens Jensen et "Kongen og Dronningen leve!", men standses brat af Borgmester Baller med et "Hov, hov!"

Kongen træder lidt til Side – og smiler.

Borgmester Baller taler:

Deres Majestæter! Deres Kongelige Højheder! Jeg bringer Dem herved paa Kolding Bys Vegne en Tak fordi De er kommen hertil. Jeg er overbevist om, at Deres Majestæter selv har erfaret og med egne Øjne set, at Kolding har været glad for Besøget. De har vundet os alle! Tak for Besøget. Vi haaber de snart vil gøre det om. Kongen, Dronningen og Prinserne Leve! (Nifoldigt Hurra.)

Kongen taler:

Kong Christian udtalte derpaa med høj Røst følgende Tak:

Paa Dronningens og egne Vegne takker jeg for den venlige Modtagelse. Hjærtelig Tak alle sammen ! Gid Fremgang, Held og Lykke maa følge Kolding By til Ære og Gavn for vort Fædreland. Det leve!

Nye Hurraraab, hvorpaa Kongen straks gaar hen til Jens Jensen og underholder sig et Par Minutter med ham.

Billede: Jens Jensen (1843-1926). Smedelærling ved Konrad Mikkelsen i Torvegade, Kolding. Frivillig i krigen i 1864. I 1865-66 marineartillerist på Peder Skram. Nedsatte sig som smed og vognbygger i Vamdrup, men flyttede senere til Kolding. Jens Jensen var formand for Vaabenbrødrene i Kolding, en sammenslutning af veteraner fra krigene i 1848-60 og 1864. Han var medlem af Kolding Byråd. Opfinder, forfatter, aktiv i Danmarks-Samfundet og initiativtager til fejringen af Valdemarsdag, hospitalsforstander, fabrikant o.m.a.

Billede: H.M. Kong Christian X hilser på, udfor Sydysk Korn og Såsæd på Kolding Havn, 20. august 1912.

Derefter, hilser Kongen paa de øvrige Vaabenbrødre og Repræsentationerne for Forsvarsbrødrene og Garderforeningen, medens Dronningen faar overrakt en Buket lyserøde Roser af Frk. Baller og en anden Buket af en lille Pige. Til Slut siger Kongefamilien Farvel til Embedsmændene og gaar om Bord efterfulgt af et Leve for "Vaabenbrødrenes Protektor", udbragt af Hospitalsforstander Jens Jensen.

Kl. 12.25 kastes der los, og "Dannebrog" glider langsomt væk fra Bolværket, medens Hurraraabene bølger og Musiken spiller Nationalsangen.

Oppe paa Kommandobroen staar Kongen og Dronningen stadig vinkende, mens "Dannebrog" fjærner sig mere og mere under fornyet Jubel og Kanonsalut - 21 skud, affyret fra Havnens Sydmoie af Fyrværker Diederiksen. Da Kongeskibet er uden for Havnen, sætter Kongen sin hvide Kasket paa vinker videre med Lommetørklædet.

"Dannebrog"s slanke Skrog med den gulhvide Overdækning synes mindre og mindre, men stadig staar Kong Christian der øverst oppe og vinker sit Farvel.

Kolding har haft sit Kongebesøg."

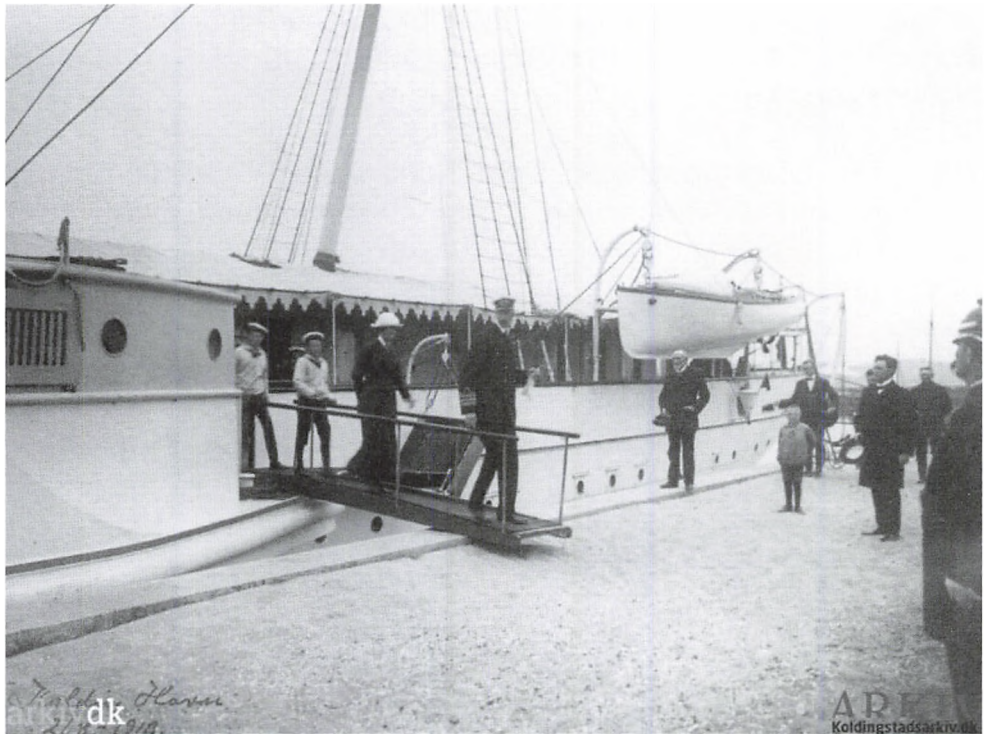
Billede: Kongeskibet "Dannebrog" i Kolding Havn, 20. august 1912.

Næste gang det kom på besøg var skroget malet hvidt.

Kilde: Kolding Stadsarkiv.

BESØG 2. AUGUST 1913

Kong Christian X, Dronning Alexandrine og prinserne ankom til Kolding med Dannebrog for kort derefter at køre til Ribe, Esbjerg og Bramming.

Billede: Kongebesøg, den 2. august 1913. Kongeskibet "Dannebrog" i Kolding Havn. Kongeparret, Kong Christian X og Dronning Alexandrine med sønnerne, bagest kronprins Frederik (senere Kong Frederik IX) og prins Knud. Manden der står på kajkanten er Havnefoged N. C. Klaaborg.

Kolding Folkeblad, 2. august 1913:

"Den 20. August i Fjor aflagde Kongefamilien sit første Besøg i Kolding. I et Par hastige Formiddagstimer blev Byen, Slottet og Skamlingsbanken beset – alene Julemærkesanatoriet blev sejlet forbi. Man vidste, at Kongen den Gang havde udtalt sin Beklagelse over, at Tiden ikke var dertil, men næste Gang, saa...

I Aftes ved 6Tiden rullede Automobil K1 ind gennem "Hotel Kolding's Port. Og straks begyndte Rygterne naturligvis at svirre. Alle højsalige" vidste jo, at de første 10 Numre i Bilregistret er forbeholdt Kongefamilien - akkurat ligesom de første Numre i Klasselotteriet! - Aldrig saa snart var den flotte sortlakerede og rigt sølvbeslaaede K1 anbragt i Garagen, før en undrende Skare Ungdom stillede sig op og bestirrede det lille forgyldte, kronede "C. A." (Christian og Alexandrine) paa Dørene. Imens sad den unge "Livchauffør" Mortensen inde i Kafeen, omgivet af en interesseret Stab Handelsrejsende, som beundrede de fire Sølvmedaljer i gule, røde og blaa Baand, som prydede hans Bryst. Et rød- og hvidstribet Armbind var iøvrigt hele "Uniformen".

Chaufføren vidste naturligvis intet. Han var tilsagt til at afvente Ordre her. Men han troede, at Kongen, som skulde kom fra Mecklenborg-Schwerin om bord på "Dannebrog", vilde aflægge Besøg på Julemærkesanatoriet, og derfra sejle ind til Kolding for at disponere over Bilen til en Tur østpaa. Saa blev Julemærkesanatoriet naturligvis alarmeret. Bladene slog Meddeleren op paa deres Telegramtavler, og Byen belavede sig paa Kongebesøg. Klokken 8 puttede Chauffør Mortensen sine Medaljer og Armbind i Lommen og gik i "Marielund".

Billede: Traktørstedet i Marielundskoven. Postkort, Stenders forlag.

Byen gik til Ro i Forventning. Tidlig i Morges fik Lodsejerne ved Drejens "Dannebrog" i Sigte. Skroget er blevet hvidmalet og har faaet grøn Kølvandslinje siden sidst, hvilket i høj Grad har øget Kongeskibets smukke Udleende i Retning af det elegante. Det tog sig da ogsaa overordentlig festligt ud, da den i den disede, graa Morgen stod Fjorden ind.

"Saa tidligt!" udbrod man forfærdet paa Julemærkesanatoriet, og der kom Feber over Sindene. Men længe varede det ikke, nerverne blev afspændte og der blev skuffelse på Julemærkesanatoriet.

"Dannebrog" sejlede forbi ved 7-Tiden! Rygtet herom spredtes naturligvis ret hurtigt over Kolding, og et for et gik Flagene til Vejrs rundt om i Byen. Ved 7-Tiden er "Dannebrog" i Havneindløbet. Samtidig er Hr. Mortensen og hans Bil forsvundet fra Garagen. Nede paa Havnen samler der sig en Del tilfældige paa de to Moler. Ingen ved rigtig, i hvilken Side Kongeskibet vil lægge til heller ikke om Bord. Men saa kommer Havnefoged Klaaborg og grejer det. Og lidt efter kastes Trosserne i Land ved den ny søndre Mole.

Billede: Havnefoged i Kolding fra 1911 - 1919, Niels Christian Klaaborg. Født 1851 og død 16/5 1919. Fotograf Ludvig Thomsen. Kilde: Kolding Stadsarkiv.dk

Billede: Byfuldmægtig Otto Kiørboe, fra 1919 Politimester i Vejle, fra 1933 Civildommer i Viborg. Født 23. januar 1880. Død 22. september 1954.

Kong Christian staar øverst oppe paa Hjulkassen i Admiralsuniform med sort Hue og giver sit Besyv med angaaende Forholdsreglerne ved Tillægningen.

Kl. 8,40 er alt i Orden. Landgangen stikkes ud, og Yachtkaptejnen, Kommandør Kjær, gaar i Land for at konferere med Havnefogden. Endnu er der intet Tegn til, at Kongen vil gaa i Land. Inde paa Dækket staar Dronning Alexandrine, iført blaa Cheviotsdragt med hvid Lærredshat og taler med Hofdamen, medens Prinserne Frederik og Knud i hvid- og blåstribede Bluser betragter den sparsomme Folkemængde paa Kajen. Ti minutter i kommer den fungerende Byfoged, Fuldmægtig Kiørboe, i Diplomat, og samtidig øjnes den populære Hofchef, Kammerherre Rotheres berømte Nakkeskilning over den høje Ræling.

Saa kommer Kongen – nu med hvid Kasket og Ridderbaand i Knaphullet – et Øjeblik frem paa Landgangsbroen og hilser: "God Morgen!" Han gaar straks om Bord igen, hvorpaa Adjudanten, Marinekaptajn Cold, sendes i Kongebilen til Telegrafstationen, hvilket virker en Smule forvirrende for Folk oppe i Byen, som straks tror, det er Kongen, der farer forbi i den kronede Vogn. Imidlertid er ogsaa den fungerende Byraadsformand, sagfører Lau, kommet til Stede i graat Jakkesæt. Af Byraadets Medlemmer ses iøvrigt kun Redaktør Knud Hansen, der skuler i Baggrunden.

Billede: Sagfører Edvard Lau. Medlem af Kolding byråd 1888-1916 og Borgmester 1914-1916. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Kammerherre Rothe er nu kommet i Land og fortæller, at Afrejsen fandt Sted i Aftes Kl. 7 fra Rostock, og at Maalet for Bilturen er et Kongebesøg hos de haardtsaarede fra Jærnbaneulykken i Bramminge. Kongen vil foretage Turen alene sammen med sin Adjudant.

Et Kvarter over 8 kommer Politiassistent Ree, pustende og hvidhadsket, sammen med et Par Betjente. Der bliver dog ingen Anledning til at agere. Det halvhundrede Mennesker, som venter paa den kongelige Landgang, holder nemt Orden paa sig selv.

Billede Politiassistent Reeh, i uniform, på spadseretur i Kolding. Fotograf: Ludvig Thomsen. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

En kort Tur.

Klokken er nu blevet 20 Minutter over 8. Hofchefen inviterer d'Hrr. Lau og Kiørboe om Bord til en kort Kur. Kongen og Dronningen udtrykker overfor d'Hrr. den store Sorg, som greb dem, da de erfarede om den frygtelige Jærnbaneulykke, som fandt Sted netop samme Dag, som de forlod Landet for at rejse paa et lille Feriebesøg hos Familien i Schwerin. Samtalen gled herfra over paa Sygehusforhold og Ambulancevæsen, hvilket foranledigede Sagfører Lau til at invitere Kongen paa Kolding Sygehus og Alderdomshjemmet ved et senere besøg. "-Ja, det kan godt være, jeg snart kommer igen, for jeg skal jo ud at se Julemærke-

sanatoriet," svarede Kongen. "Men synes De for Resten ikke det er morsomt, at jeg allerede nu er i Kolding igen."

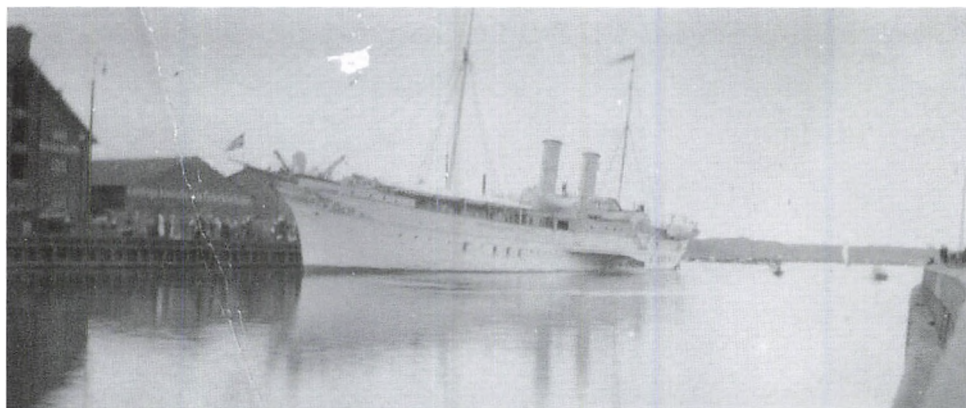
Billede: Kong Christian X og Dronning Alexandrine, sammen med prinserne Frederik og Knud på kajen i Kolding Havn med Dannebrog, for kort derefter at køre til Ribe, Esbjerg og Bramming. På billedet ses desuden borgmester og sagfører Edvard Lau bagerst på landgangen, foran ham kriminaldommer Nielsen. Til højre for kongen ses havnefoged N. C. Klaaborg.

Et par Minutter senere gik Kongefamilien i land, ærbødigt hilst af de forsamlede. Ligesom sidst dampede Kongen med Velbehag paa sin Morgencigarett. "Det er en brillant ny Kaj, De her har faaet!" sagde han, idet han slog med Stokken mod Granitkanten.

Efter at Hr. Ree havde faaet kongeligt Haandtryk udenpaa Handsken, gik Vejen over en større oprodet Strækning hen til Bilen, som, pyntet med lyserøde roser i herlige sølvvaser, holder klar til at føre Majestæten og hans Adjudant vestpaa til Ribe, Esbjerg og Bramminge.

Her tager Kongen i et fast Haandtryk Afsked mod Dronningen, Sønnerne og Herrerne Lau og Kiørboe. Sagfører Lau udbringer et "Kongen leve!" Det bliver kun til tre, men taktfaste Hurra. Bilen er allerede i Gang. Den suser gennem Havnegade, Øster Klostergade, Jærnbanegade, Adelgade og Laasbygade – ad Ribe til. Og saa gaar Dronningen og Prinserne om Bord. Straks efter afgår "Dannebrog" direkte til Aarhus.

Kongebesøg nr. 2 er endt. Det varede akkurat 43 Minutter!"

Prinsesse Alexandrine med Prinserne Frederik og Knud

Billede: Kongeskibet Dannebrog, med hvidt skrog, i Kolding Havn.

Billede: Prinsesse Alexandrine med prinserne Frederik og Knud i matrostøj. Warburgs Kunstforlag.

BESØG 10. JULI 1920

Det gik ikke så hurtigt med, at få et nyt kongebesøg, som man havde håbet i Kolding. Til gengæld var besøget, den 10. juli 1920, et led i en af Danmarkshistoriens vigtigste begivenheder – Sønderjyllands genforening med Danmark.

Kongeskibet ankom kl. 8 og der var "bragende" hurraråb fra den fremmødte forsamling. Koldings borgmester Oluf Bech holdt tale for majestæten på kajen.

Under overskriften "Kong Christians Indtog i Sønderjylland" skrev Kolding Folkeblad:

Saa kom da Dagen endelig. Det varede længe, og de bestandige Udsættelser gjorde deres til, at Forhaands Feststemningen knap var saa stor, som den kunde mere bleven, om Genforeningen var sket for et Aar siden. Men alt dette, Regnvejret fra i Gaar og de bange Forventninger for i Dag glemtes, blev til intet, da Dagen, paa hvilken Danmarks Konge skulde tage det genvundne Land i Besiddelse, oprandt.

Vejret var forunderlig stille, Skylaget ikke tættere, end man kunde ane, at Solen vilde bryde igennem. Det var, som selve Naturen laa i Forventning om det, der skulde ske. De første disede Morgentimer bragte Kolding By den Ro, den ikke havde faaet i Løbet af Natten, da de sidste forsinkede Biler fra alle Egne af Landet ustandselig rasede sydpaa, og Haandværkernes Hammerslag endnu ikke var forstummede.

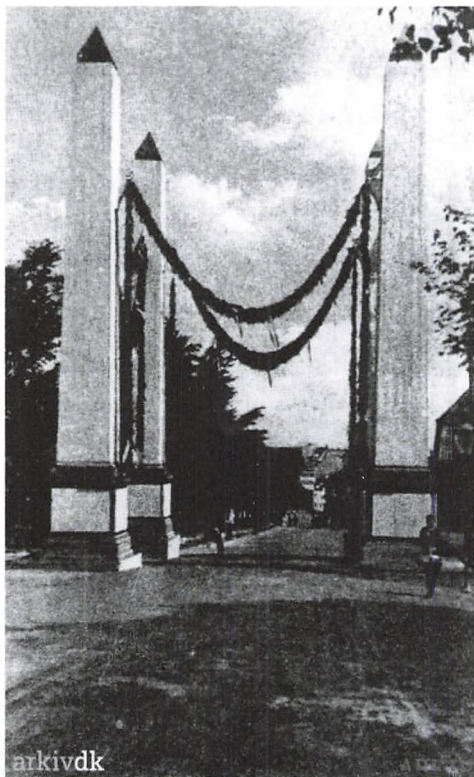
Da det blev Dag, var alt rede, og Kolding By stod smykket som ingen Sinde før.

Paa Stedet, hvor Kongeskibet skulde lægge til, omtrent for Enden af den nordre Mole var anbragt Laurbærtræer, og her begyndte Flagalleen. Flagstængerne var omvundne med Guirlander, og den utaknemlige Opgave at dekorere en Havneplads var løst paa en sjælden smuk Maade.

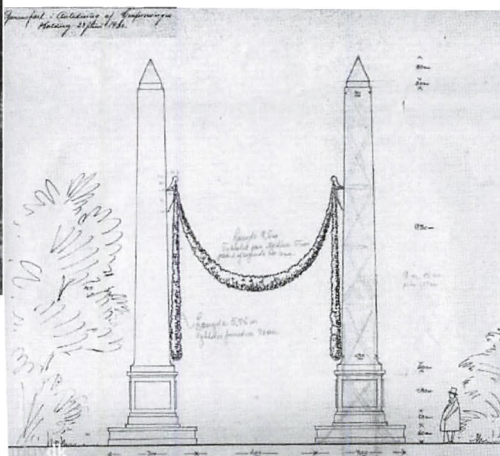
Paa Hjørnet af Havnegade og Ø. Klostergade var den første Æresport. "C. X" stod der paa et Vaabenskjold, omgivet af

Dannebrogflag. Paa Hjørnet af Ø. Klostergade og Jernbanegade fulgte den anden. Jernbanegade selv var prydet afvekslende med Guirlander og Flag. Naar man stod for Enden as Gaden, syntes den en lang Alle af hvidt, rødt og grønt. I Østergade hang Guirlander over Kors, og baade her og i Jernbanegade havde de handlende bidraget deres til at skabe Feststemning ved smagfulde, overvejende i nationale Farver holdte Udstillinger.

Ved Frederiksgade var rejst en nydelig Æresport - to ioniske Søjler - og ved den gamle slesvigske Grænse, udfor Læssøestenen stod den største og smukkeste. 4 Obelisker forbundne med tunge, buede Guirlander. Domhusarkitekt Petersen havde leveret Tegningen. Kolding gav sin Konge en Modtagelse, der var ham og Byen værdig.

Billede: Den af arkitekt Ernst Petersens tegnede Æresport på Haderslevvej ved Læssøestenen. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Arkitekt Ernst Petersens tegning til æresporten.

Ved Havnen herskede der i Timerne umiddelbart før Kongens Ankomst et livligt Røre. Hele Ruten fra den gamle Toldbod til Havnemolen var afspærret med Snore, og talrige, til Dels fremmede Betjente sørgede for, at ingen, der ikke var i Besiddelse af Borgmesterens Kort, kom indenfor.

Arrangementet var godt, og alt syntes forberedt til de mindste Enkeltheder.

I de tidlige Morgentimer var "Ægir" med Ministrene og andre særligt indbudte og "Stærkodder" med Presse-mændene kommen ind i Havnen. Alle Skibe i Havnen var stærkt flagprydede.

Kl. 7,40 skimtedes "Dannebrog" i Disen mellem Løverodde og Christiansminde. Dens hvide Skrog fulgtes af et mørkere, graaligt, "Hjemdal's, og af en torpedobåds silhuet.

Nu tog de forskellige Korporationer Opstilling paa Havnekajen. - Lige for Landingspladsen stod Ministrene, der var i civil, Jaket eller Diplomat, det kjoleklædte Byraad med Borgmesteren i Spidsen, og forskellige Honoratiores, Amtmanden, Kammerherre Bardenfleth, Kriminaldommer Will. E. Nielsen, Politimester Thalbitzer, Civildommer Terndrup, Stationsforstander Speich (alle i Uniform) og Præsterne Kiørboe og Hedeman (i Ornat). - Til venstre for Landingspladsen stod Rækken af lokale Foreninger og Korporationer med Faner, ligefor, men bag Honoratiores, Veteranerne.

Paa Slaget otte lagde Kongeskibet ind i Kolding Havn. Kong Christian, der var i feltgraa Generalsuniform, stod alene paa højre Hjul-kasse og hilste smilende, mens Hurraraabene og Honnørmarchens Toner lød op mod ham.

Efter at "Dannebrog" havde fortøjet, gik Kongen ned på Dækket, og Staldmesteren, Grev Friis traadte frem paa Landgangen og sagde "Maa jeg bede Statsministeren komme om Bord".

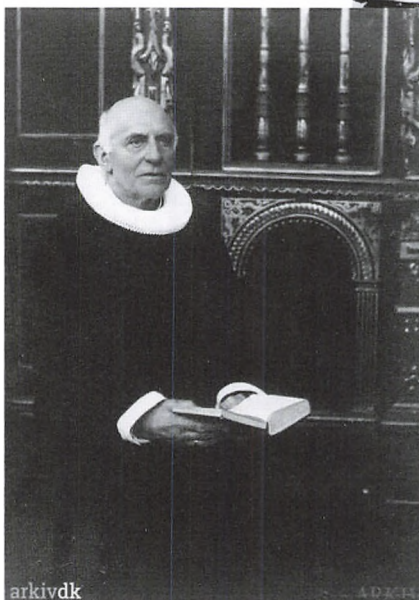
Statsminister Neergaard gik herefter om Bord og hilste på Kongen. Efter ham fulgte de øvrige Ministre.

En Række militære og civile Embedsmænd blev endnu kaldt om Bord, før det historiske Øjeblik kom, da Kongen betraadte Jyllands Jord, mens alle blottede Hovederne og Baadsmanspiberne skingrede ud i den stille Morgen, og Pressefotograferne aabnede en sand Hurtigild.

Billede: Kriminaldommer William Jacob Emil Nielsen, Ridder af Dannebrog. Født den 05-11-1866 i København. Død den 10-03-1929 i Kolding. Fotograf: J. Ingemann. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

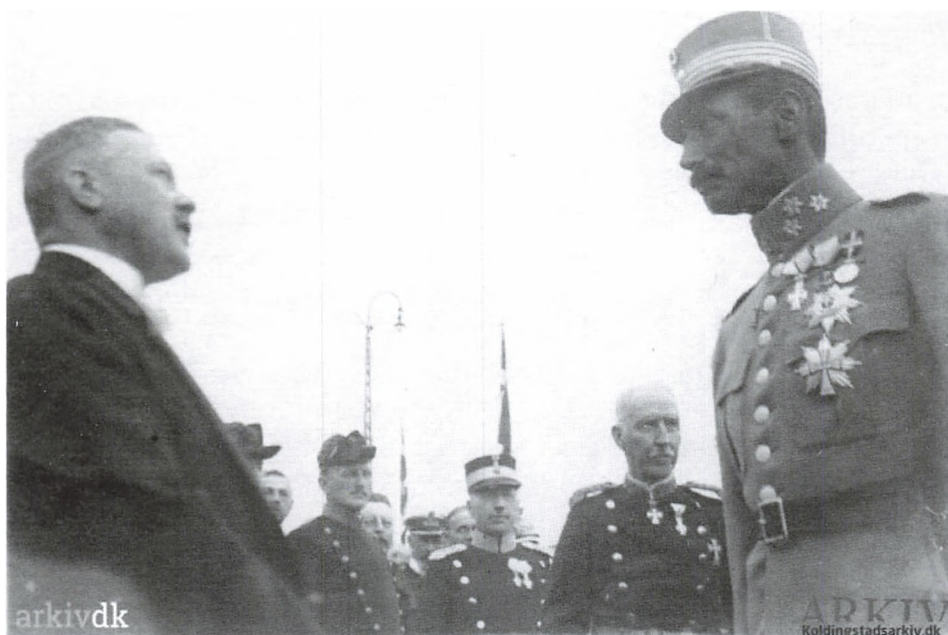
Billede: Politimester Henry Albert Gerhard Thalbitzer. Født 1. august 1877. Død den 27. januar 1954 i Seest Sogn. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Præst ved Sct. Nicolai Kirke, Carl William Kiørboe. Født den 26-09-1850. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Musikken intonerede atter Fanemarchen, og Stiftamtmand Bardenfleth udbragte et med stærke Hurraraab besvaret Leve for Kongen og Dronningen.

Borgmester Bech traadte nu frem og holdt følgende Tale:
"Paa Kolding Byraads og Kolding Borgeres Vegne hilser jeg herved Deres Majestæter Velkommen paa jydsk Grund til den Kongefærd, der skal føre Deres Majestæter ned til de genvundne Egne, ved hvilke alle Danskes Hjerter hænger, og hvortil alle vore Tanker i Taknemlighed føres i disse mindeværdige, nationale Dage. Den gamle Grænsebys Beboere modtager med egne varme Følelser deres Konge og Dronning i denne højtidsfulde Stund, saa mange Slægter paa begge Sider Aaen levede i lange Aar under Trykket af Adskillelsen, nu at se Baandene knyttede paany, fylder deres og vore Hjerter med Tanker, som ikke kan udtales. – Stille, dybe Følelser som paa denne Dag virker med en egen Fylde vil kalde mange Glædestaarer frem i Øjet, ikke mindst hos dem, der stred gennem Aarene for vor Sag, men hvis Fod nu er for tung til at være til Stede her.

Billede: Borgmester Oluf Bech taler for en bevæget Kong Christian X på Kolding Havn. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

De som vi følger i Tankerne Deres Majestæter Paa denne Færd og vil forene sig med os, naar vi byder Deres Majestæter Velkommen og takker, fordi den gamle Grænseby Kolding maatte blive Udgangspunktet for Færden og fordi vi her maatte have den Glæde at modtage vor Konge og Dronning.”

Kong Christian holdt derefter synlig bevæget omtrent følgende Tale:

”Min hjerteligste Tak, Hr. Borgmester! Tak for de smukke Ord. Det har været os, Dronningen og mig, en Glæde at komme her til Kolding. Jeg hører jo ogsaa til dem, der ofte fra Skamling har staart og stirret mod Syd. Det er os en dobbelt Glæde at begynde den historiske Tur her. Jeg takker Dem alle for den Varme, hvormed De har modtaget mig. Tak allesammen.”

I dette Øjeblik brød Solen frem gennem Skylaget, og Resten af Modtagelsen skete i, omend svagt, Sollys.

Dronningen, Kronprinsen og Prins Knud, der begge var i Kadetuniform, Prins Valdemar i Admiralsuniform, Prins Harald og Prins Viggo i Gardehusarernes Uniform og Prins Gustav i Garderuniform, var imidlertid ogsaa kommen i Land.

Borgmesterinde Bech og Kammerherreinde Bardenfleth overrakte Dronningen, der var i en enkel, lysgullig Shantungsdragt med Kniplinger, pragtfulde Rosenbuketter.

Kongen gik først rundt og hilste paa de fremmødte Embedsmænd og militære og derefter over til Veteranerne, hvem det aabenbart var ham en særlig Glæde at hilse paa. Han trykkede dem alle i Haanden og vekslede et Par Ord med dem.

Sammen med Dronningen hilste han derefter paa de forskellige Foreningsrepræsentanter. Dansk Kvindesamfund var mødt med den nyindviiede Fane og en Fanevagt af nydelige i rødt og hvidt klædte unge. Koldingenserinder, hvem Forsvarsministeren allerede tidlig paa Morgenen havde Komplimenteret.

Fru Helen Clay Petersen bød Dronningen Velkommen i en lille velformet Tale og overrakte hende en stor Buket Roser.

Kongen gik sluttelig smilende og hilsende langs den forsamlede Mængde. Dermed var Modtagelsen forbi.

Billede: Helen Clay Pedersen (1862-1950) var født i London. Hun mødte handelsgartner Anders Simonsen Pedersen fra Jordrup, der var i England for at studere gartnerier. Hun fulgte med ham til Kolding, hvor de blev gift i 1893. I 1897 oprettede de deres eget gartneri "Aalykke" for enden af Katrinegade. De drev også en blomster- og grøntsagsbutik i Jernbanegade, som Helen Clay Pedersen passede. Helen var med til at oprette den lokale forening for Dansk Kvinde-samfund i Kolding. Helen var foreningens formand fra 1910-45. Kilde: Koldingwiki / Kolding Stadsarkiv.

Billede: Kong Christian X og Dronning Alexandrine hilser på de fremmødte på Kolding Havn, 10. juli 1920. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Paa et Tegn af Staldmesteren kørte Bilerne frem, først Kongens med en springende Løve som Mascot og derefter en lang Række til Ministre, Veteraner og Pressemand.

Kl. 8,25 satte Toget sig i Bevægelse, mens Orkestret spillede Frederik den Ottendes Honnørmarch og Lynene fra "Hjemdal's" Salut lyste om som gule Glimt i Disen og Krudttaagen.

Turen gik ad Havnegade, - Ø. Klostergade - Jernbanegade - Østergade - Helligkorsgade - Søndergade.

Billede: Postkort med 4 forskellige motiver fra Genforeningen i Kolding. Øverst til venstre anes Rådhuset set fra Jernbanegade ud for P. Blicher. Til højre ses Rådhuset fra Aksestov. Nederst til venstre Jernbanegade set fra Banegårdspladsen. Nederst til højre ses Jernbanegade mod Rådhuset ved Gråbrødre-gade. Kilde: Kolding stadsarkiv.

Overalt var de kongelige Genstand for den hjerteligste Hyldest. Bilerne kørte som i en lang rød-hvid Alle. Blomsterne dryssede ned, og Menneskehavet lukkede sig tæt bag Kortegen, saa snart den sidste Vogn var forsvunden....
Den historiske Dag var begyndt.

Mod grænsen

Lige for Kongens Automobil naaede Byens Æresport ved Læssøestenen, brød Ungdommen Afspærringen og skød bag paa Bilen. Chaufføren satte Motoren i Staa og uden at den Fart, der var holdt gennem Byen, sagtnedes skubbede den begejstrede Ungdom Kongebilen op ad Bakken. Ved dens Top sattes Motoren atter i Gang og med jævn Fart stod den lange Bilrække ud ad den snorlige Vej til Kongens redelige, skønne og eventyrlige Triumftog ned mod det genvundne Land."

Billede: Den kongelige kortege på vej op ad Haderslevvej. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

BESØG 27. MAJ 1927

Lige knap syv år efter genforeningen, var der atter kongebesøg i Kolding. Det var Kong Christian X, Dronning Alexandrine, Kronprins Frederik og Prins Knud. Der var besøg på Koldinghus, rådhuset, Skamlingsbanken og i Kristkirken. Om aftenen var der taffel for indbudte på Kongeskibet "Dannebrog". Det var et planlagt, officielt besøg og det mindede altså mere, om de planlagte kongelige besøg vi oplever i dag.

Dannebrog lagde til ved Havnens nordside kl. 11, hvor der var modtagelsesceremoni.

Billede: Modtagelse på Kolding Havn, 27. maj 1927. Kongen taler her med veteraner fra krigen i 1864, hvilket han altid gjorde hjerteligt og interesseret. For Christian X var deres indsats og offer for Danmark, noget han værdsatte og respekterede dybt. Af Kolding Folkeblads referat, kan man læse at Majestæten underhold sig med veteranerne maler Knippel (Casper Peter Kongslev Knippel, forf.), skipper Holm fra Strandhuse, partikulær (privatperson, forf.) Frederiksen fra Sdr. Vang og farver Vogtmann fra Borgergade (det skal sandsynligvis staves Fogtmann, forf.). Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Modtagelsen på Kolding Havn. Kongen i samtale med en herre med høj hat i hånden, som jeg ikke har kunnet identificerer, i mellem dem ses Politimester Thalbitzer, dommer Vilhelm Terndrup og dommer William Emil Nielsen. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Kammerherre, Amtmand Knud Valløe i samtale med Dronning Alexandrine. Prinserne Knud og Frederik se på. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Efter modtagelsen gik kongen atter ombord i Kongeskibet med de blomster han havde modtaget. De var leveret af gartner Levison. Derpå kørte Kongen til Koldinghus, hvor der var rundvisning på museet.

Billede: Postkort poststemplet 1927, med kik op til Koldinghus ad Vestergade, mellem Sct. Nicolai Kirke og Rådhuset.

På Koldinghus blev Kongen budt velkommen af museumsbestyrelsen med formanden, kriminaldommer William Jacob Emil Nielsen, i spidsen.

Formanden og Amtmand Valløe viste rundt og Kongen udtrykte ifølge Kolding Folkeblad: "sin Glæde over at se, hvor stærkt Museet var udvidet, siden han sidst havde besøgt det for et Par Aar siden".

Billede: Udstilling på Koldinghus omkring 1925. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: William Jacob Emil Nielsen, Ridder af Dannebrog. Kriminaldommer. Født den 05-11-1866 i København. Død den 10-03-1929 i Kolding. Gift 05-02-1898 med Emma, født Strandby. Student 1884, cand jur. 1891, Amtsfuldmægtig i Vejle 1893. Herredsfoged i Kolding Herred 1911. Kriminaldommer i Kolding 1919. Formand for Koldinghus Museet blandt meget andet. Tegnet af Aase Schlamowitz.
Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Efter Koldinghus var der besøg på rådhuset. På borgmesterkontoret var borgmester Th. Fischer-Nielsen og Byrådet vært ved et glas Madeira. Borgmesteren bød velkommen og Kongen takkede for den varme modtagelse.

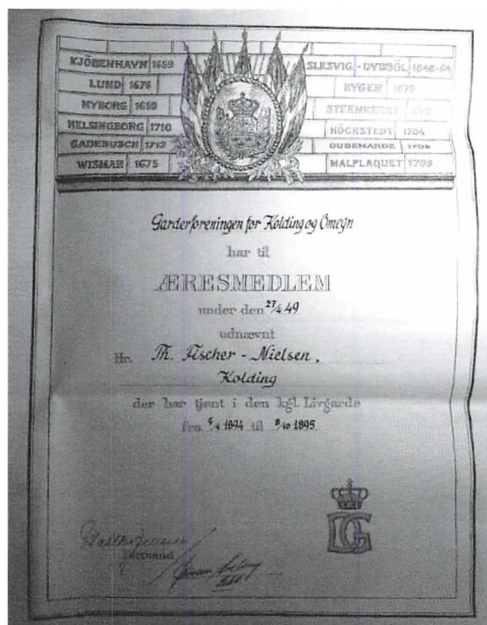
Den lille visit på rådhuset varede omkring et kvarter.

Billede: Postkort med Kolding Rådhus, som det så ud efter ombygningen i 1924. Det havde altså fået et noget andet udtryk end sidst Kongen og Dronningen havde besøgt det, som Kronprins og -prinsesse, tolv år tidligere, i august 1912.

Billede: Borgmester Th. Fischer-Nielsen på borgmesterkontoret på Kolding Rådhus. Fischer-Nielsen havde kontor, der hvor borgmesterens sekretær sidder i dag. Den åbne dør bag ham, er ind til der, hvor der er borgmesterkontor i dag. Den flotte dobbeltdør fører ind til Byrådssalen. Blækhuset og trækpapirvuggen har stået på skiftende borgmestres skrivebord siden - og gør det stadig.

Billede: Th. Fischer-Nielsen tjente i den Kongelige Livgarde 5/5-1894 til 8/10 1895 og var med til at stifte den lokale afdeling af Garderforeningen og blev udnævnt til æresmedlem i 27. april 1949.

Efter besøget på Rådhuset, kørte de kongelige tilbage til Dannebrog for, at spise frokost.

Kl. 14.00 kørte Kongen med følge til Skamlingsbanken, hvor de nåede frem en halv time senere. Her fik de en rundvisning af formanden for Skamlingsbankeselskabet, købmand Hans Have.

Billede: Købmand Hans Have, der tillige var Byrådsmedlem for Højre 1913-21, kirkeværge for Kristkirken og formand for Skamlingsbankeselskabet. Født den 29. maj 1857 og død 28. oktober 1929.

Selskabet så først stenstøtten, hvor børn og lærer fra Sdr. Bjert og Binderup skole havde taget opstilling. Kongen gik hen til børnene og bemærkede: "Det er godt at I en gang får mig, at se rigtigt og ikke altid skal nøjes med billederne på frimærkerne". Børnene sang "Der er et yndigt land" og første vers af "Kong Christian". Så gik turen til mindesmærkerne og talerstolen.

I følge reportagen i Kolding Folkeblad spurgte Majestæten, Hans Have, om hvorfor løverne på talerstolen så, så sure ud? Have svarede, at de var hugget af en stenhugger fra Kolding og det havde taget ham den ganske vinter. "Nå, så forstår jeg bedre", havde Kongen svaret, "jo mere han frosset, des mere er løverne kommet til at se sure ud".

Billede: Billedhugger Niels Larsen Stevns arbejder på talerstolen, med "de sure løver", til Skamlingsbanken. Talerstolen blev indviet i 1903. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Efter rundvisningen nød Kongen sin eftermiddagskaffe i pavillonen på Skamlingsbanken og efter omkring halvanden time på Skamlingsbanken, gik turen tilbage til Kolding.

Billede: Billede af talerstolen opstillet på Skamlingsbanken.

Kilde: Kolding Stadsarkiv.

På vejen tilbage havde Kongen ønsket at se Kristkirken, som pastor Roesen foreviste sammen med en del af menighedsrådet.

Billede: Grundstensnedlæggelse til Kristkirken på Haderslevvej. Præsten i forreste række t.v.: Kjørboe, Sct. Nicolaj. T.h. skråt bagud med høj hat og præstekrave pastor Roesen. T.h. herfor m. blomster i hatten skimtes fru Roesen. T.h. herfor forrest m. hvidt dokument kirkeminister Jacob

Appel, forstander på Askov. T.h. herfor m. kors biskop Amundsen. 4. person t.h. uden hat konsul Eff. T.h. for konsulen købmand C. M. Dahl, Agtrupvej, senere medlem af menighedsrådet. Yderst t.h. på første række med foldede hænder muremester Anders Christian Andersen som deltog i byggeriet.

Billede: Postkort med Kristkirken. Arkitekter: Svane og Axel G. Jørgensen, Kolding.

Billede: J. M. Roesen. Fotograf: Atelier Westend, Kolding. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Kl. 18.00 var der taffel på "Dannebrog", for indbudte gæster og kl. 20.00 sejlede Kongeskibet ud af Kolding fjord, for at sejle Kongen med følge til København.

BESØG 10. JUNI 1932

Kong Christian X og Dronning Alexandrine var på eftermiddagsbesøg på Koldinghus med bil fra Haderslev, hvor kongeskibet lå.

Omkring kl. 15.00 ankom Kongeparret med følge i to åbne biler, ledsaget af politi fra Haderslev, til Kolding. Her var gaderne tæt pakkede af begejstrede mennesker, der ville hilse de kongelige hjertelig velkommen til byen. Da de nåede Koldinghus var der endnu flere mennesker og politiet havde sit hyr med, at holde styr på den meget store folkemængde.

I slotsgården havde de nationale foreninger taget opstilling sammen med lokale honoratiorens.

Borgmester Valdemar Juhl bød velkommen med en lille tale og takkede for "den festdag Kongeparret havde beredt byen, ved sit besøg. En festdag man vel kunne trænge til i disse mørke tider". Kongen hilste derefter på de forskellige fremmødte. Han fik overrakt blomster af fabrikant Buchardts 4årige søn, som til gengæld fik et kongeligt håndtryk og tak.

Museumsbestyrelsesformand, guldsmed Holger Kyster, og konsul Jacob Ræder viste derefter rundt på slottet og museet. Kongen var særligt interesseret i det nyerhvervede maleri af dragon Niels Kjeldsens kamp ved Højen.

Omkring kl. 16.00 sluttede besøgt, idet man fik serveret vin og kransekage i bibliotekssalen. Guldsmed Holger Kyster takkede for det kongelige besøg og udtrykte ønske om, at ikke blot Kronprinsen, der jo havde danset på Koldinghus, men hele den kongelige familie en dag måtte danse på Koldinghus, i en ny riddersal.

Herefter kørte de kongelige atter mod Haderslev, hvor der om aftenen skulle være taffel om bord på Dannebrog.

Billede: Valdemar Frederik Juhl var Koldings borgmester 1930-1937 og igen 1943-46. Han var født 25. september 1888 og døde 26. december 1982.

Billede: Guldsmed Holger Kyster bag disken i hans butik, Adelgade 8. Hunden der sad så pænt på stolen og fulgte med, hed Wolle. Holger Kyster huskes i dag særligt for hans samarbejde med designeren Thorvald Bindesbøll. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Konsul Jacob Ræder. Han var født på Dyrehavegård og begyndte som 21årig ved Dansk Frøhandel i Kolding og endte senere som direktør. Han var mangeårigt medlem af bestyrelsen for Koldinghus og formand for Kolding Sejlklub. I forbindelse med sin 70-års dag blev han hyldet for sit "utrættelige arbejde for en sag af uvurderlig betydning for Kolding by"; Julemærkesanatoriet. Han var nederlandsk konsul. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Den hvide sal eller bibliotekssalen på Koldinghus. Den blev opstillet i 1915-17 af materialer fra Det Kongelige Biblioteks gamle bygning i København. De var blevet til overs, da bygningen i 1909 blev ombygget til Rigsarkiv. Inventaret er tegnet af kgl. Bygmester Jørgen Hansen Koch (1787-1860). Billedet er fra opførelsen i 1915.

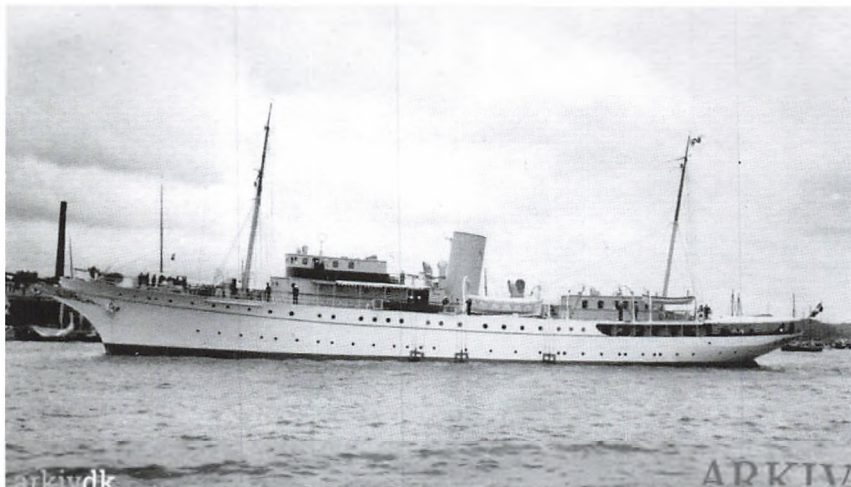
BESØG 22. JUNI 1933

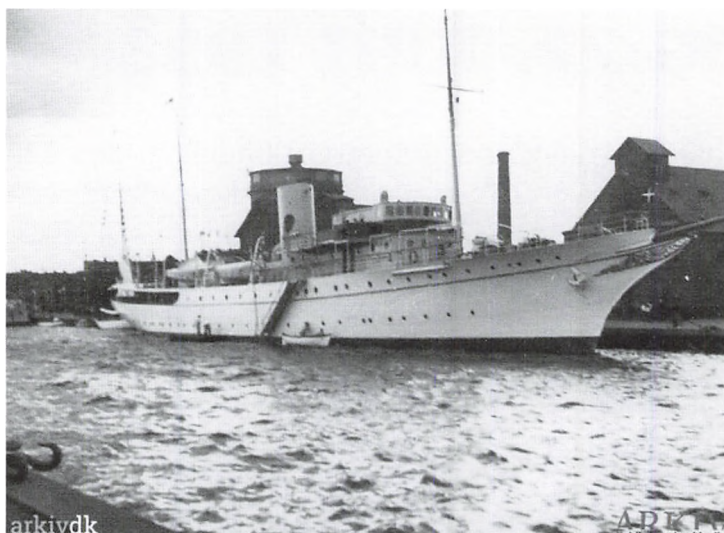
Christian X og Dronning Alexandrine kom atter til Kolding, den 22. juni 1933, kl. 16.02. Det var i forbindelse med kapsejlds ved Stenderup Hage, hvor Kongelig Dansk Yachtunion og Jysk Sejlunion stod for en sommerkapsejlds.

Det er tydeligt, at der er sket en betydelig udvikling med fotografering. Det var blevet nemmere og langt mere tilgængeligt. Så der er en del flere billeder fra dette besøg.

Billeder Det smukke kongeskib på vej ind i Kolding Havn, 22. juni 1933. Fotograf: Karl Aage Petersen. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Dannebrog ved nordkajen på Kolding havn ud for Syd-jysk Korn og Foderstof Kom-pagni. I bag-grunden ses bl.a. gastanken. Kilde: Kolding Stads-arkiv.

Billede: Kongeskibet lig-ger ved kajen i Kolding Havn og byens honorati-ores venter på den kongelige fa-milie. Kilde: Kol-ding Stadsarkiv.

Billede: Kong Christian X, Dronning Alexandrine og Kronprinsesse Ingrid går fra borde og hilses med hurraråd. Amtmand Valløe i kammerherreuni-form udbringer et nifoldigt leve. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Christian X hilser på, bag ham bl.a. Kronprinsesse Ingrid. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

arkivdk

Billede: Kong Christian X hilser på Koldings borgmester Valdemar Juhl, borgmester 1930-37 og 1943-46.

arkiv dk

Koldingsstadsarkiv.dk

arkivdk

Billede: Christian X hilser på borgmester Valdemar Juhl, fotograferet fra anden vinkel.

Borgmester Valdemar Juhl bød velkommen og sagde i sin tale: "På Kolding Bys vegne byder jeg deres Majestæter velkommen. Jeg takker Deres Majestæter, fordi De ved Deres nærværelse har villet kaste yderligere glans over de kommende festdage. Specielt takker jeg Deres Majestæt, fordi De som god sportsmand på lige fod vil tage en dyst med landets bedste sejlsportsmænd.

Jeg ønsker Deres Majestæter god sejlads og et behageligt ophold, således, at de ved afrejsen kan medtage gode minder og indtryk af en by, der smykker sig i festlige farver for, at modtage sin Konge og Dronning, og hvis befolkning ikke har lagt skjul på sin glæde over at have Kongefamilien i sin midte. Hjertelig velkommen."

Billede: Kong Christian X hilser på veteraner fra krigen i 1864 ved Sydjysk Korn og Foderstof. Det er 91årige Bødker Mathiesen fra Sdr. Bjert og 90årige Christoffer Geertsen fra Ødis. Forligsmægler Thomsen står bag dem og kan fortælle Kongen, at 88årige Hadbjerg døde på De Gamles Hjem (Låsbyhøj) da han fik meddelelse om at stille til Kongemodtagelse. "Var det af glæde?" spurgte Konge i følge Kolding Folkeblad, og det kunne Thomsen bekræfte, at det var. "Sørgeligt" bemærkede Kongen. Fotograf: Hans Lauridsen. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Ove Christian Hadberg, født den 13. januar 1845 i Aagaard. Veteranen der "døde af glæde", 21. juni 1933, da han blev inviteret til Kongemodtagelsen. Han havde tjent i 17. Infanteriregiment, 2. Kompagni. Med nummer: 253, som underkorporal. Han deltog: fra 15. marts 1864 - oktober 1865. Han blev såret og kom på Albanilazarettet i Odense.

Billede: Ifølge Kolding Folkeblad var den Christian X talte mest med ved modtagelsen, guldsmed Holger Kyster, der var formand for Koldinghus Musset. Kongen havde mange spørgsmål om museet udvikling, der optog ham meget.

Kong Christian X var en ivrig sejlsportsmand. Han havde gennem tiden flere smukke lystfartøjer. Det første var "Emma" i 1897. Allerede i 1898 blev den afløst af "Princess", der beskrives som et ualmindeligt smukt fartøj. Prins Christian ændrede dog navnet til "Rita".

I 1912, hvor prins Christian blev Konge, anskaffede Majestæten det lidt større og moderne fartøj "Pingvin II". Som blev omdøbt til "Rita II". Nu var Kongen klar til sin debut som kapsejler. Det behagede ham og han blev en dygtig og engageret kapsejler, og han sad altid selv ved roret.

I 1922 fulgte "Rita III" og i 1925 anskaffede han sig "Rita IV". Den levede dog ikke op til forventningerne og Christian X valgte, at prøve en norsk model, fra Anker og Jensens Værft ved Oslofjorden, der blev til "Rita V". Leveret i 1930. Den levede op til forventningerne og kunne konkurrere med de bedste både i samme klasse.

Det var "Rita V", som Kong Christian X skulle sejle i ved kapsejladserne i disse junicup i 1933.

"Rita V" ankom til Kolding Havn den 21. juni, aftenen før Kongeskibet skulle ankomme, og tiltrak sig stor opmærksomhed.

Billede: "Rita V", med kendingsbogstaverne D1, ved kapsejladserne hvor Kong Christian X og Dronning Alexandrine deltog. "Rita V" ses her på Kolding Fjord omkring havnen, juni 1933.

Fotograf: Karl Aage Petersen. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede. Postkort med Dronning Alexandrine og Kong Christian X i sejlsportstøj. Bemærk at der på Dronningens hat står "Rita".

Efter modtagelsen på Havnen, kørte kongeparret en tur ad Buen, Jernbanegade, Østergade og Søndergade op til Domhuset og derfra atter til havnen.

Billede: Postkort med Domhuset i Kolding. Stenders Forlag. Domhuset blev, som mange andre ikoniske bygninger i Kolding, tegnet af arkitekt Ernst Petersen 1883-1953. Kolding Kommune stillede som krav, for at

give Ernst Petersen opgaven med domhuset, at han flyttede til byen. Det gjorde han så og det fortrød han aldrig og han satte virkelig sit præg på Kolding gennem mange flotte byggerier.

Om aftenen var der fest for sejlerne i Palmehaven. De Kongelige holdt taffel på Dannebrog. Omkring kl. 21 var der Sct. Hansbål på havnen og kl. 23 var der fyrværkeri.

Alle sejl var – meget apropos – sat til i Kolding for, at gøre de tre dage så festlige som muligt.

Som sædvanligt, blev der også tid til, at pleje Kongens store interesse for Koldinghus, der selvfølgelig skulle aflægges et besøg.

Billede: Christian X m.fl. i slotsgården på Koldinghus. Kilde: Kolding Stadsarkiv

*Billede: De kongelige på vej til, at forlade Koldinghus for denne gang.
Kilde: Kolding Stadsarkiv.*

Billede: Majestæterne, Kong Christian X og Dronning Alexandrine, hilser på vej ud af slotsgården, den 22. juni 1933.

BESØG 3. OKTOBER 1935

Christian X, Dronning Alexandrine, Kronprins Frederik og Kronprinsesse Ingrid besøgte Kolding, den 3. oktober 1935.

Billede: Christian X hilser på ved ankomsten på Kolding Havn. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Billede: Kronprins Frederik, Dronning Alexandrine og Kong Christian X på Kolding Havn.

Billede: Christian X hilser på fremmødte ved Kongeskibet på Kolding Havn. Kronprins Frederik ses yderst til højre. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Som altid når Christian X besøgte Kolding, gik turen også til Koldinghus.

Billede: Bl.a. Kronprinsesse Ingrid og Kong Christian X i slotsgården på Koldinghus. I baggrunden ses den berømte Kolding guldsmed Holger Kyster. Kilde: Kolding Stadsarkiv.

Efter besøget på Koldinghus gik turen til Jels, hvor der var "Kongerevy", en slags præsentation af hæren. 16.000 soldater deltog og det anslås at mellem 50.000 og 60.000 mennesker var mødt frem for, at se den store begivenhed og naturligvis den kongelige familie.

Besøget den 3. oktober 1935 blev Kong Christian Xs sidste i Kolding. Men hans minde lever stadig, og der fortælles særdeles ofte om ham, i forbindelse med historien om 1864-1920 grænsen, stedet for hans berømte ridt, på den hvide hest 10. juli 1920, som i dag ligger i Kolding Kommune.

ANDET

Fra første besøg i Kolding, i 1895, var der tale om, at Christian X skulle besøge Julemærkesanatoriet ved Kolding Fjord. Det kom dog aldrig til, at ske. Til gengæld var Kongen og Dronning Alexandrine på julemærket i 1912, året for tronbestigelsen. Christian X var atter på julemærket i 1941. Mærkerne finansierede julemærkesanatorierne.

Billeder: Julemærker fra hhv. 1912 og 1941.

Det er en helt klar opfattelse i Kolding, at Christian X fik afhentet noget af den navnkundige Bertram Knudsens kranssekage på Saxildhus, når han passerede Kolding. Jeg har ikke kunnet finde nogen samtidig kilde til historien. Hverken i aviserne eller i den bog, som Bertram Knudsens udgav om Saxildhus, i anledning af stedets 40års jubilæum i 1945. Men det udelukker selvfølgelig ikke, at også Kongen kunne lide de gode sager, fra det berømte konditori.

Billede: Postkort fra Hotel Saxildhus. I stuen konditori, med servering i udbygningen.

SKAMLINGSBANKEN

Kong Christian X var flere gange på Skamlingsbanken og nævner den også, i sin tale ved ankomsten til Kolding, den 10. juli 1920.

Den 7. juni 2010 havde Kolding atter kongeligt besøg. Det var HM Dronning Margrethe og HKH Prins Henrik, der besøgte os i forbindelse med deres sommertogt.

Om eftermiddagen var der kaffe for regentparret og indbudte i Kongesalen på restaurant Skamlingsbanken. Majestæten studerede interesseret den smukke frise, med motiver fra kampen for danskheden syd for grænsen, i tiden fra 1864 til genforeningen i 1920, der løbe langs kanten af salen. Et af motiverne er Majestætens bedstefar, Kong Christian X, på den hvide hest ved genforeningen.

Om aftenen, den 7. juni, var der reception, på Kongeskibet og her havde jeg lejlighed, til at tale med Majestæten, der fortalte, at det var første gang hun havde været på Skamlingsbanken. Jeg bemærkede, at det var egentligt underligt, i betragtning af, at den kongelige familie så ofte var i Sønderjylland og Majestætens moder, Dronning Ingrid, jo om nogen var kendt for sit engagement i Sønderjylland. Bl.a. med Kronprinsesse Ingrid's Feriehem for sønderjyske børn, hvor også min moder havde været, som barn. Majestæten undrede sig også selv over, at hun ikke havde været på Skamling før, men var glad for nu, at have set det historiske sted.

Billede: Som rimelig ny 1. viceborgmester, hilser jeg her på Hendes Majestæt Dronningen, i forbindelse med besøget den 7. juni 2010.

CHRISTIAN X OG KOLDING

af Søren Rasmussen

*Smukt pyntet vindue ved gartner Levison, Kolding, i
anledning af HM Kong Christian X 70års fødselsdag.
26. september 1940.*

ISBN: 978-87-94314-07-7